

KÁRTÉRÍTÉSI ÉS BIZTOSÍTÁSI JOG

Az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület elektronikus folyóirata

V. évfolyam 3. szám – 2023.

Beköszöntő

Szemelvények az ítélkezési gyakorlatból

- Máshol nem publikált határozatok
- Folyamatban lévő ügyek az Európai Unió Bírósága előtt
- Publikált határozatok (EuB, BH, ÍH, BDT)

Fórum

Közlemények, hírek, események

- Konferenciák
- Szakirodalmi ajánló
- A Biztosítás és Kockázat c. folyóirat 2023/1-2. száma

Impresszum

BEKÖSZÖNTŐ

Betegség és más előre nem látható okok miatt e számunkban nem közlünk tanulmányt. Felhívjuk viszont olvasóink figyelmét a Fővárosi Ítéltábla publikált ítéletek között közölt 10 Gf. 40.263/2022 sz. ítéletére, amely valószínűleg pontot tesz egy hibás bírói gyakorlat végére. A szállítványozót a megbízója javára terhelő igényérvényesítési kötelezettségről van szó, amelynek teljesítéséhez a bírói gyakorlat a megbízótól származó engedményező nyilatkozat meglétét követelte meg. A Fővárosi Ítéltábla most helyesen világossá tette, hogy a szállítványozói igényérvényesítés jogalapját nem valamiféle engedményezés, hanem maga a Ptk. igényérvényesítési kötelezettséget deklaráló rendelkezése teremti meg, tehát az engedményezési nyilatkozat megkövetelése jogsértő.

Megemlítjük még Tókey Balázs „ Fórum” rovatban közölt írását, amely reflexiókat tartalmaz Fuglinszky Ádám professzor Journal of European Tort Law-ban közölt angol nyelvű tanulmányához az élet elvesztéséhez kapcsolódó nem vagyoni sérelmek sokakat érdeklő kérdésében. A téma régóta foglalkoztatja a szakmát és bizonyosan még hosszú ideig aktuális lesz, különös tekintettel a bírói jogfejlesztésre.

E számunkban egy újítással is találkozhatnak olvasóink. „Máshol nem publikált határozatok” rovatunkban közlünk olyan, szélesebb körű érdeklődésre számot tartó ügyeket is, amelyek az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban vannak, de bennük még határozat nem született. Az a cél, hogy így mélyebb betekintést tegyünk lehetővé az EuB gyakorlatába a folyóiratunk profiljába tartozó kérdésekben.

Tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy a 2023. június 7-én a MABISZ székházában tartott nagyszerű szakmai konferenciánk slide-anyaga a https://www.aidahungary.org/egyeb/konferencia_20230607

linken olvasható. A következő konferencia, amelynek előkészületi munkálatai már folynak, előreláthatólag 2024 első negyedévében kerül megrendezésre. Azt tervezzük, hogy e rendezvények egy olyan konferencia sorozattá állnak össze, amely emblémája lehet folyóiratunknak és kedvező találkozási és eszmecsere-alkalmakat kínál a téma iránt érdeklődő kollégák számára.

Jó olvasást kívánunk.

A Szerkesztőség

2023/III/1

Tárgyszavak

kereshetőségi jog, szállítmányozó, fuvarmegbízás, engedményezés, igényérvényesítési kötelezettség

I. Kereshetőségi jogot nemcsak a jogviszony, hanem jogszabályi felhatalmazás is megalapozhat, a szállítványozó a megbízó igényeit a fuvarozóval és más, a szállítványozó által igénybe vett közreműködőkkel szemben, a megbízó utasítása esetén a megbízó költségére és veszélyére köteles érvényesíteni.

Nem helytálló ezért az az értelmezés, hogy a felperes akkor léphetne fel eredményesen kárigénnyel, ha ő maga a károsult vagy annak jogutódja (engedményes), mert figyelmen kívül hagyja, hogy a Ptk. szabálya a szállítványozót a más személyt, vagyis a saját megbízóját ért kár érvényesítésére feljogosító, az igényérvényesítést megalapozó, egyben arra kötelező anyagi jogi rendelkezés, amely nem képviseleti jogot keletkeztet a megbízó igényeinek polgári perben való érvényesítésére, hanem félként való eljárási jogosultságot.

II. A fuvarmegbízás nemcsak az elnevezését, de a tartalmát, így a használt terminológiáit és célját tekintve is a perbeli konkrét fuvarozási feladat ellátására vonatkozó megbízás. Az alperes az ajánlatot nem utasította vissza, attól eltérő tartalmú elfogadó nyilatkozatot nem tett, így a felek között a fuvarozási szerződés létrejött.

CMR 17. cikk (1) (2) bek., Ptk. 6:303. §

A felperes keresetében kártérítésre kérte kötelezni az alperest. Keresetét arra alapította, hogy az alperes megszegte a köztük létrejött fuvarozási szerződésből származó kötelezettségét, mert a fuvarozás teljesítése céljából az alperes által igénybe vett társaság, illetve annak alkalmazottja – akinek magatartása az alperes felelősségi körébe tartozik – nem őrzött vagy elkerített területen állt meg pihenni, így az alperes a CMR 17. Cikk (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni az áru eltulajdonításából eredő, a szállítvány vételárának összegében számításba vett kárt, melyet a felperes a Ptk. 6:303. §-a alapján érvényesített.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a fuvarozó kárfelelősségére alapítottan vele szemben jog nem érvényesíthető, mert a felperessel szállítványozási szerződést kötött, majd szállítványozóként kötött fuvarozási szerződést a fuvarfeladatot ténylegesen teljesítő társasággal. A Ptk. 6:307. § (1) bekezdés a) és b) pontjaiban szabályozott esetek egyike sem áll fenn, ezért rá vonatkozóan a fuvarozó felelősségével kapcsolatos rendelkezések nem alkalmazhatók. Azzal is érvelt, hogy a felperesnek nincs perbeli legitimációja, mert kár, vagyoni hátrány nem érte, kártérítést nem fizetett, így nem jogosult

a saját maga részére kártérítést követelni. Állította továbbá, hogy a CMR 17. Cikk 2. pontjában foglaltak alapján fuvarozóként is mentesül a felelősség alól.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereset szerint kötelezte az alperest a kár megfizetésére.

Tényként állapította meg, hogy a megbízó és a felperes mint szállítványozó 2020. szeptember 15-én szállítványozási szerződést kötöttek a megbízó által megvásárolt fagyasztott tengeri hal országok közti szállításának megszervezésére, amely szállítási feladatok elvégzésére a felperes még aznap az alperesnek adott megbízást, az alperes pedig a fuvarfeladatok ellátásával a szintén román székhelyű társaságot, a tényleges fuvarozót bízta meg. 2020. szeptember 25-e este és 26-a reggel között a rakományt egy nem őrzött parkolóból eltulajdonították, a tényleges fuvarozó biztosítója a kár megtérítését azzal az indokkal utasította el, hogy a biztosítás nem terjedt ki a kialakított, elkerített és tartósan őrzött parkolókon kívül elkövetett lopásokra.

Az elsőfokú bíróság a felperes perbeli legitimációját a Ptk. 6:303. §-a és a megbízótól származó 2021. február 16-i – a perbeli áruk eltulajdonításából eredő kárigénynek a megbízó javára polgári perben történő érvényesítésére vonatkozó – utasítása alapján látta megállapíthatónak. A megbízótól kapott perindításra vonatkozó utasításon kívül a felperesnek az alperes által hiányolt további tényeket, így az őt ért kárt, az általa fizetett kártérítést nem kellett bizonyítani.

Az elsőfokú bíróság abban a kérdésben, hogy a felek között milyen típusú szerződés jött létre, a feljánlott bizonyításnak megfelelően az okiratok tartalmának értékelésével foglalt állást. Megállapította, hogy a fuvarmegbízás tanúsága szerint a felperes szándéka fuvarozási szerződés megkötésére irányult, amit a Ptk. 6:8. §-a szerint az alperesnek már a megbízás elnevezéséből is fel kellett ismernie. Ezenkívül a fuvarmegbízás tartalmazta a fuvardíjat, az áru leírását, a felrakás és lerakás helyét, idejét, továbbá a fuvarozó felelősségére vonatkozó szabályokat, a fuvareszköz tulajdonságait, a fuvarozási megbízás alvállalkozónak történő továbbítása során az alperest terhelő egyeztetési folyamatot, amely tartalmi elemek alapján az alperes előtt a felperes szándéka egyértelművé vált.

Az alperes aláírásának hiánya nem eredményezi a fuvarozási szerződés létre nem jöttét, mert a Ptk. és a CMR sem követel meg írásbeli alakot és a felperes kifejezetten felhívta az alperes figyelmét arra, hogy a fuvarmegbízás visszaigazolás nélkül is érvényes. Az alperesnek mindenképpen jeleznie kellett volna azt, hogy a feladatot a fuvarmegbízásban foglaltakhoz képest eltérő feltételek mellett, más konstrukcióban, szállítványozóként kívánja teljesíteni, amit a felperesnek külön el is kellett volna fogadnia, különös figyelemmel arra a fuvarmegbízásban szereplő figyelemfelhívásra, hogy a tartalomtól eltérő visszaigazolást a felperes magára nézve kötelezőnek nem fogadja el.

Azt az alperesi tényállítást, hogy a fuvarmegbízást nem fogadta el, az alperes által hivatkozott elektronikus levelek tartalma nem támasztotta alá, mert az alperes 2020. szeptember 15-én arról érdeklődött, hogy aktuális-e még a megbízás és milyen díjazás ellenében, amelyre a felperes azt válaszolta, hogy az ajánlat 2.300 euró díjon továbbra is fennáll. Ezt követően az alperes a szállítás konkrét feltételeiről érdeklődött, valamint közölte, hogy van egy partnere, akit érdekel a feladat és úgy néz ki, hogy elvállalja, bejelentette továbbá, hogy alvállalkozókkal dolgozik, mindezt válaszul a felperes a szállítás konkrét feltételeiről egyeztetett és közölte a díj összegét. Az elsőfokú bíróság értékelése szerint az alperes a hivatkozott elektronikus levelekben nem tett olyan jognyilatkozatot, amit a felperesnek a Ptk. 6:8. §-a alapján úgy kellett volna értenie, hogy nem fuvarozóként, hanem szállítványozóként kíván szerződni. Nem tekinthető ilyen tartalmú nyilatkozatnak az alperes részéről annak közlése, hogy van egy

olyan partnere, aki vállalná a feladatot. Az alperes a fuvarmegbízást nem utasította vissza és nem hozta a felperes tudomására, hogy a megbízás mely rendelkezéseit kívánja módosítani, így a felperes eleve nem kerülhetett abba a helyzetbe, hogy egyeztessen arról, kíván-e eltérő feltételekkel szerződni és megfelele számára az a konstrukció, amelyben az alperes szállítványozó lenne.

Az alperes nem bizonyította, hogy a fuvarmegbízást eltérő tartalommal, szállítványozóként kívánta teljesíteni, ezért a felek közötti szerződés a fuvarmegbízásban foglalt rendelkezéseknek megfelelően jött létre, amire nincs kihatása annak, hogy az alperes rendelkezik-e saját fuvarszközzel, valamint, hogy milyen szolgáltatásra vonatkozóan és milyen tartalommal hirdeti magát. Az okiratok tartalma alapján a felperes beleegyezett abba, hogy az alperes a fuvarozás során a felek által alvállalkozónak nevezett közreműködőt vegyen igénybe. A peres felek közötti szerződés jogi minősítésén nem változtat az alperes és a közreműködő közötti szerződés tartalma, amelyre a felperesnek nem volt ráhatása.

A perbeli szerződés jogi minősítését a fuvarlevélen lévő adatok sem befolyásolják, mert a CMR 4. cikke szerint sem érinti a fuvarozási szerződés létét és érvényességét a fuvarlevél hiánya, szabálytalansága vagy elveszése. A fuvarozási szerződés létrejöttét nem cáfolja az az alperesi hivatkozás sem, amely szerint a társaság tevékenységi köre szállítványozás, mert az esetlegesen jogosultság hiányában végzett fuvarozási tevékenységnek közjogi, nem pedig a felek magánjogi jogviszonyát érintő következménye lehet.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a fuvarozás teljesítése céljából igénybe vett társaság tevékenységéért a CMR 3. cikke alapján úgy felel a felperes irányába, mintha saját maga járt volna el, ezért az áru fuvarozás közbeni elveszése miatt a CMR 17. cikk 1. pontja alapján köteles az ebből eredő kárt megtéríteni a felperesnek.

Az alperes a CMR 17. cikk 2. pontjában szabályozott mentességre alaptalanul hivatkozott, mert közreműködője nem vitásan őrizetlen parkolóban állt meg pihenni, míg a rakomány jogtalan eltulajdonítását elkerülhette volna, ha őrzött parkolót választ. A CMR 36. cikke nem alkalmazható, mert a perbeli esetben nem egymást követő fuvarozók részéről végzett fuvarozás történt.

Az elsőfokú bíróság mindezen indokok alapján a keresettel egyező összegű kár megfizetésére kötelezte az alperest.

Az alperes fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet marasztaló rendelkezéseinek megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását.

Továbbra is állította, hogy a felperesnek nincs keresetőségi joga, mert nem érte kár, nem fizetett kártérítést, a vagyonában nem állt be csökkenés, így saját maga részére nem követelhet kártérítést. Ezen nem változtat a felperes által az elsőfokú eljárásban hivatkozott, a BDT2016. 3564. számon közzétett döntés sem, mert az annak alapjául szolgáló perben a felperesi biztosító saját nevében való igényérvényesítését annak alapján állapította meg a bíróság, hogy a károsultnak a kártérítést kifizette. A Pp.-hez. fűzött magyarázat szerint, ha az anyagi jogi igény a felperest saját személyében nem illeti meg, hanem annak érvényesítésére más személy lenne jogosult, úgy anyagi jogi legitimáció hiányában a keresetet el kell utasítani. Abban az esetben, ha a felperes a károsult megbízásából jár el, akkor felperesként a károsultnak kellene perben állnia, a felperesnek pedig – hasonlóan az ügyvédi megbízáshoz – megbízottként, a kártérítés azonban nem a megbízottat, hanem a megbízót illeti. Hangsúlyozta, hogy a

Ptk. 6:303. §-a szerint is a szállítványozó nem a saját igényeit, hanem a megbízó igényeit érvényesíti a megbízó költségére és veszélyére, másnak a költségére és veszélyére a felperes saját magának kárigényt nem érvényesíthet. A perbeli esetben a megbízó a követelését nem engedményezte a felperesre, a 2021. február 16-i megállapodás tárgya a megbízó javára való igényérvényesítésre vonatkozó megbízás, a megbízott és a meghatalmazott azonban az igényt nem a saját nevében, hanem a megbízó, illetve a meghatalmazó nevében érvényesíti. Fenntartotta továbbá, hogy a perbeli jogviszonyban szállítványozóként nem felel a bekövetkezett kárért, a peres felek között nem jött létre fuvarozási szerződés.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ítélezésének alapjául elfogadta az alperes által alá nem írt fuvarmegbízás azon kitételeit, amely szerint a megbízás visszaigazolás nélkül is érvényes és a tartalmától eltérő visszaigazolást a felperes nem fogadja el, holott az előbbi rendelkezések jogszerűtlenek, mert mellérendelt felek közötti jogviszonyban a Ptk. 6:58. §-a szerint a szerződés a felek kölcsönös és egybehangzó nyilatkozatával jön létre, de az utóbbi rendelkezés etikailag is aggályos, mert úgy értelmezhető, hogy a felperes akaratával szemben nincs helye ellenvetésnek.

A peres felek közötti korábbi együttműködésből, valamint a fuvarbörze weboldaladataiból a felperes is tudta, hogy az alperes nem fuvarozó, hanem a felpereshez hasonló, azonban nála több fuvarbörzeplatformon jelen lévő szállítványozó. Kiemelte továbbá, hogy a biztosítóhoz címzett 2020. október 13-i levelében maga a megbízó is egyértelműen a társaságot jelölte meg fuvarozóként, nem pedig az alperest. A fuvarozási és szállítványozási szerződés lényegét, az azok közötti különbséget érintően az elsőfokú eljárásban előadottakra csupán visszautalva kiemelte, hogy a jogalkotó a szállítványozás jogintézményének létrehozásával különbözteti meg az árut továbbító fuvarozót a fuvarozást megszervező szállítványozótól. Amennyiben a szállítványozó a fuvarozó fővállalkozója „főfuvarozója” lenne, akkor nem került volna sor a szállítványozás – fuvarozáshoz képest jelentős felelősségi különbségeket mutató – szabályainak megalkotására. Álláspontja szerint az okiratok tartalma, a felek közötti gyakorlat és az alperes okiraton rögzített tevékenysége bizonyítja, hogy szállítványozó volt és nem fuvarozó.

Érvelése szerint a megbízónak a tényleges fuvarozóval szemben kellett volna érvényesíteni a kárigényét, amire a CMR 13. cikke jogi lehetőséget biztosít. A fuvarozótársaságnak volt felelősségbiztosítása, az alperessel viszont fuvartevékenységre nem szerződött a biztosító, a szállítványozási tevékenységre vonatkozó biztosítás pedig nem fizet a fuvarkárra. Az alperes a tényleges fuvarozóval szemben az igényérvényesítési határidő eltelte miatt nem tud fellépni, korábban azonban kár hiányában nem érvényesíthetett kárigényt. Álláspontja szerint a perbeli esetben alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekből is az következik, hogy nem lehet valaki felelős olyan kárért, aminek bekövetkezéséről nem tehet, megelőzésére nincs lehetősége, mert az ilyen típusú károk megtérítése csak az ezt kifejezetten vállaló biztosító kötelezettsége lehet.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság indítványa ellenére nem nyilatkoztatta meg a felperest arról, hogy a megbízó rendelkezett-e vagyonbiztosítással, a felperes pedig szállítványozói biztosítással, valamint, hogy a biztosító fizetett-e kártérítést. A nyilatkozattételre való felhívás annak ellenére elmaradt, hogy valamelyik biztosító az alperes szerint nagy valószínűséggel fizetett kártérítést vagy arra köteles lenne.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseinek helybenhagyására irányult.

A perbeli legitimációt érintően nem tartotta helytállónak azt az alperesi értelmezést, hogy a felperes igényérvényesítésre kizárólag engedményezés esetén lenne jogosult, mert a Ptk. 6:303. §-a nem tesz utalást az engedményezésre, e jogszabályi rendelkezésben meghatározott feltételeknek a megbízóval 2021. február 16-án kötött perindításra vonatkozó megállapodás mindenben megfelel. A szállítványozó igényérvényesítését illetően a rPtk. 517. §-ának jogirodalmi értelmezését idézve kiemelte, hogy a fenti jogszabályi rendelkezés egyrészt anyagi jogi kötelezettséget ró a szállítványozóra, de eljárásjogi jogosultságot is ruház rá, felperesként olyan igények érvényesítésére válik jogosulttá, amelyek nem őt, hanem a megbízóját illetik.

A felek közötti szerződés jogi minősítését illetően hangsúlyozta, hogy az alperes a jogviszony létrejötte során nem jelezte, hogy a fuvarmegbízástól eltérően szállítványozóként kíván eljárni és ezt a perben sem tudta bizonyítani, kizárólag a vele szembeni igény érvényesítésekor kezdett el arra hivatkozni, hogy szállítványozónak tekinti magát. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helytálló értékelésével, okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a peres felek között fuvarozási szerződés jött létre, amit megerősít, nem pedig cáfol, hogy a csatolt elektronikus levelek tanúsága szerint a tényleges fuvarozást végző társaságot az alperes alvállalkozóként, vagyis alfuvarozóként kívánta igénybe venni.

Az elsőfokú bíróság érdemben helytálló döntést hozott, amelynek indokaival a fellebbezett körben a Fővárosi Ítéltábla egyetértett, az indokokat a fellebbezés kapcsán a következőkkel egészíti ki.

Kereshetőségi jogot nemcsak a jogviszony, vagyis a felperes és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolat, hanem jogszabályi felhatalmazás is megalapozhat és a perbeli esetben ilyen jogszabályon alapuló felhatalmazás a Ptk. elsőfokú bíróság által helyesen értelmezett és alkalmazott 6:303. §-a, amely szerint a szállítványozó a megbízó igényeit a fuvarozóval és más, a szállítványozó által igénybe vett közreműködőkkel szemben, a megbízó utasítása esetén a megbízó költségére és veszélyére köteles érvényesíteni. A fenti igényérvényesítési rendelkezés indoka, hogy a szállítványozó a saját nevében, de a megbízója javára köti meg a fuvarozási és egyéb szerződéseket, vagyis nem a saját, hanem a megbízója javára szerződik, míg a megbízó és a fuvarozó között nincs szerződéses jogviszony, így a megbízó a fuvarozóval szemben a szerződésszegés szabályaira alapítottan nem érvényesíthet jogot.

Nem helytálló ezért az alperesnek az az értelmezése, hogy a felperes akkor léphetne fel eredményesen kárigénnyel, ha ő maga a károsult vagy annak jogutódja (engedményes), mert figyelmen kívül hagyja, hogy a Ptk. fenti rendelkezése a szállítványozót a más személyt, vagyis a saját megbízóját ért kár érvényesítésére feljogosító, az igényérvényesítést megalapozó, egyben arra kötelező anyagi jogi rendelkezés, amely az alperes értelmezésével ellentétben nem képviseleti jogot keletkeztet a megbízó igényeinek polgári perben való érvényesítésére, hanem félként való eljárási jogosultságot.

Az igényérvényesítési kötelezettségéből következik, hogy amennyiben erre polgári eljárás keretében kerül sor, úgy a szállítványozó az eljárást kezdeményező fél, vagyis a felperes, aki az anyagi jogi jogszabályi felhatalmazás alapján nem a saját jogát, hanem a saját nevében a megbízó jogát, illetve követelését érvényesíti. A felperes nem a saját igényét, az őt ért kárt, hanem – ahogy azt az elsőfokú eljárásban következetesen állította – a megbízó árukárból eredő igényét érvényesítette. A szállítványozó felperesként csak a saját maga részére kérhet teljesítést, a perben nem álló megbízó javára nem, azzal,

hogy a szállítványozási jogviszony és az erre irányadó bizomány szabályai szerint a perben megítélt és kifizetett összeggel a megbízónak elszámolással tartozik.

Az igényérvényesítésnek az alperes értelmezésével ellentétben nem feltétele, hogy a szállítványozó a megbízó kárát megtérítse, sőt a Ptk. 6:303. §-ából éppen az következik, hogy teljesítési kötelezettsége nincs, csupán a fuvarozóval szembeni igényérvényesítési kötelezettsége.

Az elsőfokú bíróság az okirati bizonyítékokból okszerű és logikai ellentmondástól mentes következtetéssel jutott arra, hogy a peres felek között fuvarozási, nem pedig szállítványozási szerződés jött létre, a bizonyítékok ettől eltérő értékelésére és más következtetés levonására a fellebbezésben előadottak sem szolgáltattak alapot az alábbiak szerint.

A felperes által a fuvarozási jogviszony bizonyítására csatolt fuvarmegbízás nemcsak az elnevezését, de a tartalmát, így a használt terminológiáit és célját tekintve is a perbeli konkrét fuvarozási feladat ellátására vonatkozó megbízás. A fuvarozás paramétereinek megadásából az alperes helytálló fellebbezési érvelése szerint önmagában még valóban nem lehet fuvarjogviszony létrejöttére következtetni, azonban az alperes figyelmen kívül hagyja, hogy a megbízásban meghatározott kötelezettségek (a küldemény átvétele, annak továbbításának részletszabályai) tipikusan fuvarozói kötelezettségek, az azok megszegéséhez kapcsolt felelősségi szabály pedig egyértelműen a fuvarozói felelősség körébe tartozik. A megbízás nem hagy kétséget afelől, hogy a fagyasztott tengeri hal egyik országból a másikba való továbbítására, nem pedig az áru fuvarozásnak a megszervezésére vonatkozik. Az alperes megbízás szerinti kötelezettsége a küldemény saját maga vagy az általa megbízott – alvállalkozóként nevesített – közreműködő útján történő elszállítása volt és a megbízás egyetlen eleme sem utalt arra, hogy az alperes a szerződést a saját nevében és a felperes javára történő szerződéskötéssel teljesítene.

A megbízás az elnevezése és tartalma alapján egyértelműen fuvarozási szerződés létrehozására irányuló ajánlatnak minősült és ezt a Ptk. 6:8. § (1) bekezdése szerint az alperes sem érthette másként. Az alperes az ajánlatot nem utasította vissza, attól eltérő tartalmú elfogadó nyilatkozatot nem tett, az általa hivatkozott elektronikus levelek tartalma éppen azt támasztja alá, hogy a fuvarmegbízáson közölt ajánlattal való egyetértést kifejező nyilatkozatokat tett, vagyis az ajánlatot elfogadta [Ptk. 6:66. §] és a fuvarfeladatot közreműködő igénybevételel teljesítette is, így a felek között a fuvarozási szerződés a Ptk. 6:63. §-a szerint – alperesi aláírás hiányában is – létrejött.

Annak bejelentése, hogy az alperes a fuvarfeladatot alvállalkozónak nevezett közreműködővel teljesíti, az alperes értelmezésével ellentétben nem minősül sem a megbízás visszautasításának, sem pedig az abban foglaltaktól eltérő tartalmú, vagyis szállítványozási szerződés létrehozására irányuló új ajánlatnak. Az alperes ezzel a bejelentésével a szerződésből származó kötelezettségét teljesítette, amely szerint alvállalkozónak nevezett közreműködőt csak a felperes engedélyével vehetett igénybe és a felperes irányába e tekintetben tájékoztatási kötelezettség terhelt. Az alperes az általa hivatkozott elektronikus levelekben nem arról tájékoztatta a felperest, hogy a megbízás teljesítése érdekében megszervezi a fuvart, aminek keretében fuvarozási szerződést köt, vagyis fuvarozót fog igénybe venni, hanem arról, hogy alvállalkozókkal dolgozik, vagyis a felek közötti jogviszony keretében közreműködővel teljesíti a kötelezettségét, amire a szerződés alapján kifejezetten lehetősége volt.

A megbízásban foglaltaktól eltérő tartalmú elfogadó nyilatkozat hiányában nem volt jelentősége, ugyanakkor az alperes értelmezésével szemben nem jogszerűtlen a megbízásnak az a rendelkezése, hogy

az ajánlattól eltérő visszaigazolást a felperes nem fogadja el, mert ez összhangban áll a Ptk. 6:67. § (1) bekezdésében foglaltakkal, amely szerint az ajánlattól lényeges kérdésekben eltérő tartalmú elfogadást új ajánlatnak kell tekinteni, azaz a szerződés létrejöttéhez ilyen esetben a felperes kifejezett elfogadó nyilatkozatára lett volna szükség. Ezen felül a Ptk. 6:67. § (2) bekezdés a) pontja a szerződés létrejötte körében külön nevesíti azt az esetet, amikor az ajánlat az elfogadás lehetőségét kifejezetten az ajánlatban szereplő feltételekre korlátozza. Szintén nem minősül jogszabálysértőnek, hogy a fuvarmegbízás visszaigazolás nélkül is „érvényes”, vagyis írásbeli visszaigazolás nélkül is létrehozza a peres felek közötti jogviszonyt, mert a fuvarozási szerződésre a jogszabály kötelező írásbeli alakot nem rendel, így az szóban vagy akár ráutaló magatartással is létrejöhet, ebből következően az ajánlat az írásbelitől eltérő módon kifejezésre juttatott egyetértő nyilatkozattal is elfogadható. A fuvarlevél a fuvarozási jogviszony létrejöttét és tartalmát igazoló egyik, de nem kizárólagos okirati bizonyíték. Abból, hogy a perbeli fuvarlevél a tényleges fuvarozót tünteti fel, nem lehet a peres felek közötti jogviszony létrejöttének hiányára semmilyen következtetést levonni, a perbeli esetben ugyanis a fuvarozási szerződés létrejöttét és annak tartalmát az írásbeli ajánlat és annak elfogadása egyértelműen alátámasztotta.

Ahogy azt az elsőfokú bíróság is helyesen fejtette ki, a szerződés jogi minősítése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az alperes az általa megjelölt elektronikus fuvarbörze weboldalán milyen tevékenységi körrel és adatokkal szerepel, amint annak sem, hogy a megbízó a biztosítóhoz tett igénybejelentésében a tényleges fuvarozót jelölte meg, mert azt a kérdést, hogy létrejött-e a szerződés, milyen tartalommal és mely felek között, a szerződő feleknek a szerződés létrehozása során tett nyilatkozatai döntenek el, nem pedig az, hogy a feleken kívülálló harmadik személy kit nevez szerződő félnek.

Az elsőfokú bíróság az ítélet tényállásában helyesen rögzítette, a tényleges fuvarozó felelősségbiztosítója a biztosítási szolgáltatás teljesítését megtagadta abból az okból, hogy a biztosítás nem terjedt ki a kialakított, elkerített és tartósan őrzött parkolókon kívül elkövetett lopásokra. Az alperes arra nézve, hogy a kár vagy annak egy része a biztosítótól megtérült volna, határozott tényállítást nem tett, csupán feltételezte, hogy a teljesítés valamelyik fél biztosítója részéről megtörtént vagy annak meg kellett volna történnie. Az alperes a Pp. 184. § (1) bekezdés a) és b) pontjaiban írtaknak megfelelően állítási szükséghelyzetre nem hivatkozott, azt sem jelölte meg, hogy a biztosító feltételezett teljesítésével mely körben kíván védekezni, a kár megtérülésére, vagy a kárenyhítési kötelezettség elmulasztására, avagy egyéb jogi tényre hivatkozik. Az alperes nyilatkozata ellentmondásos is volt, mert miközben azt kifogásolta, hogy a saját szállítmányozói felelősségbiztosítása nem terjed ki fuvarkára, nem adta elő, hogy a felperes, mint szállítmányozó miért rendelkezne olyan felelősségbiztosítással, amely a fuvarkára kiterjedne. Nem tudható továbbá, hogy a megbízó a perbeli jogviszonyban a szállítmányozó és a fuvarozó felelősségére figyelemmel miért kötött volna a szállítmányra vagyonszolgálatot, de egyébként sem tartozik a károsult kárenyhítési kötelezettségének körébe [Ptk. 6:525. § (1) bekezdés], hogy a már bekövetkezett kárát a saját biztosítójával szembeni igényérvényesítéssel, biztosítási szolgáltatással kísérelje meg megszüntetni vagy csökkenteni. Az elsőfokú bíróság ezért nem sértett jogszabályt azzal, hogy az alperes feltételezésre alapított hivatkozása, hiányos és ellentmondásos indítványa alapján a felperes nyilatkozattételre való felhívását mellőzte.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit helyben hagyta.
10.Gf.40.263/2022/5.

Tárgyszavak

általános szerződési feltétel, biztosítási szerződés, lényeges eltérés, elévülés kezdő időpontja

Az általános szerződési feltételt alkalmazó fél a Ptk. 6:78. § (1)-(3) bekezdéseiben írt törvényi követelményeket teljesíti, amennyiben a jogszabálytól lényegesen eltérő általános szerződési feltételeket ezen elnevezéssel az általános szerződési feltételek közt külön fejezetben szerepelteti, erre a fél figyelmét írásban felhívja, az általános szerződési feltételeket igazoltan a fél rendelkezésére bocsátja és a fél ezeket a feltételeket kifejezetten elfogadja.

Téves az, hogy csak az felelt volna meg a Ptk. 6:78. § (2)-(3) bekezdéseinek, ha az egyedi szerződésben, illetve a biztosítási ajánlatban szerepelteti a biztosító a Ptk. rendelkezéseitől lényegesen eltérő rendelkezéseket, ugyanis ebben az esetben ezen szerződéses feltételek nem minősülnek általános szerződési feltételnek; azaz a Ptk. 6:78. § rendelkezéseinek való megfelelés kérdése sem merülhetne fel. A Ptk. 6:78. § (2) bekezdése a tájékoztatás módját nem határozza meg, továbbá nem zárja ki jogszabályi rendelkezés, hogy a biztosítási szerződés részévé vált általános szerződési feltételek közt szerepeltesse a biztosító a Ptk. rendelkezéseitől lényegesen eltérő feltételeket.

A Ptk. 6:78. § (3) bekezdése szerinti követelmény teljesülését a biztosított által aláírt kifejezett nyilatkozata igazolja.

Ptk. 6:78. § (1)-(3) bek., rPp. 206. § (1) bek.

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

A felperes 2015. augusztus 25-én biztosítási szerződés megkötésére tett ajánlata alapján a felperes és az alperes között, 2015. szeptember 1-jei kockázatviselési kezdettel ún. „Házőrző” többlakásos lakóépület kárbiztosítási szerződés jött létre. A biztosítási ajánlat szerint a kockázatviselés helye a felperes társasház volt.

A felperes 2015. augusztus 25-én írásban megtett nyilatkozata értelmében a biztosítási ajánlat megtétele előtt a közvetítőtől a 2014. március 15-től hatályos, a „Házőrző” többlakásos lakóépületek biztosítási feltételeit tartalmazó és a 2014. december 13-tól hatályos Általános vagyonbiztosítási feltételeket tartalmazó dokumentumot átvette. A 2014. március 15-től hatályos, a „Házőrző” többlakásos lakóépületek vagyonbiztosítási szerződésekre az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételeket tartalmazó Általános vagyonbiztosítási feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) és a 2014. december 13-tól hatályos, az alperessel kötött valamennyi vagyonbiztosítási szerződésre alkalmazásra kerülő általános szerződési feltételeket tartalmazó Általános vagyonbiztosítási feltételek (a továbbiakban: ÁVF) XIII.1. pontja értelmében a biztosítási szerződésből eredő igények 1 év elteltével elévülnek. Az ÁSZF és az ÁVF XIV. 1.6. pontja rögzíti, hogy az általános szerződési feltételek elévülésre vonatkozó előírása eltér a Ptk. 6:22. § (1) bekezdésében meghatározott általános ötéves elévülési időtől; a biztosítási szerződésből eredő igények egy év elteltével elévülnek. Az ÁSZF és az ÁVF XIII.2. b) pontja szerint, biztosítási esemény

bejelentése esetén az utolsó iratnak a biztosítóhoz történt beérkezését követő 15. napon kezdődik az elévülés.

A felperes társasházban 2015. szeptember 15. és 2016. augusztus 26. közötti időszakban vízkárból adódóan 17 káresemény történt.

A felperes a káreseményeket az alperesnek bejelentette, a káresemények miatt – két eset kivételével – az alperes biztosítási szolgáltatást nyújtott a felperesnek akként, hogy az egyes káresemények kapcsán érvényesített kártérítési igényt nem fogadta el teljes mértékben.

A felperes az alperes által meg nem fizetett kárösszeg megfizetése érdekében írásban egyeztetett az alperessel, eredménytelenül.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

A felperes – a 2017. december 29-én előterjesztett – keresetében az egyes káreseményekkel összefüggésben biztosítási összeg és késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni alperest a biztosítási szerződés és a Ptk. 6:439. §-a alapján.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen valamennyi káreseménnyel kapcsolatban a követelés elévülését állította. Érvelése szerint a felek a biztosítási szerződés megkötésekor a Ptk. 6:22. § (1) bekezdése szerinti ötéves elévülési időnél rövidebb – egyéves – elévülési időben állapodtak meg, amely határidő a keresetlevél benyújtásakor már eltelt. Másodlagosan jogalapjában és összegszerűségében is vitatta a keresetet.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság ítéletével az önrész levonásával a biztosítási összeg és késedelmi kamata megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az elsőfokú bíróság az alperes elévülési kifogását nem találta megalapozottnak. Rögzítette, hogy az ÁVF XIII. pont 1. alpontja tartalmazza azt a rendelkezést, hogy a biztosítási szerződésből eredő igények egy év elteltével elévülnek. Megállapította, hogy az ún. „Házőrző” biztosítási ajánlat és kötvény a Ptk. 6:78. § (2) bekezdés rendelkezésének megfelelően nem tartalmazza a felperes felhívását a Ptk. rendelkezésétől eltérő elévülési szabályra. Mindezek következtében az elévülés egyéves idejére vonatkozó, az ÁVF XIII. pont 1. alpontban írt rendelkezés nem vált a felek között létrejött biztosítási szerződés részévé.

Az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény alapján arra a következtetésre jutott, hogy a gépészeti csővezetékek meghibásodása hirtelen, váratlanul bekövetkező káreseménynek, így biztosítási eseménynek minősül. Megállapította, hogy a perbeli esetben a káresemények – a 15. és 16. káresemény kivételével – azonnali feltárást és kárelhárítást követeltek a további károk megelőzése és a lakások használhatósága érdekében; a károk jellege nem tette lehetővé, hogy a munkálatok elvégzése előtt a felperes a helyreállítási költségeket az alperessel egyeztesse.

Az alperes által a felperes javára megfizetendő biztosítási összeg számítása során, a szakértő által a káresemények folytán indokolt javítási munkák díjaként meghatározott munkadíjból levonásba helyezte a

biztosítási szerződés HB39/E. pontja szerinti önrészt, és így kötelezte az alperest a biztosítási szolgáltatás megfizetésére.

A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét megváltoztatta és a keresetet elutasította.

Nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy a Ptk.-ban meghatározott ötéves elévülési időtől eltérő elévülési szabály nem vált a szerződés részévé, továbbá azzal sem, hogy a követelés elévülése nem állapítható meg.

A peres iratok közt elfekvő, az alperes ellenkérelméhez mellékelte „Nyilatkozat” alapján megállapította, hogy a biztosító felhívta a felperes figyelmét arra, hogy „a biztosítási szerződésre vonatkozó általános feltételekben külön fejezet(ek)ben foglalta össze a Polgári Törvénykönyvtől lényegesen eltérő rendelkezéseket”. Azt is tartalmazta a nyilatkozat, hogy a felperes „a biztosítási szerződésre irányadó általános feltételeknek a ’Polgári Törvénykönyvtől lényegesen eltérő rendelkezései’ című fejezeteiben foglaltakat kifejezetten” elfogadta. Tartalmazta azt is, hogy a felperes a „Házórzó többlakásos lakóépületek” 2014. március 15-től hatályos biztosítási feltételeit, a 2014. december 13-tól hatályos ügyfél-tájékoztatót és a biztosítási szerződésre vonatkozó általános rendelkezéseket, valamint a 2014. december 13-tól hatályos általános vagyonszerzési feltételeket a közvetítőtől átvette. Az okiratokon a felperes pecsétje és közös képviselőjének aláírása szerepel. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Ptk. 6:78. § (1)-(3) bekezdései szerint az általános szerződési feltételek a biztosítási szerződés részévé váltak.

A másodfokú bíróság indokolása alapján a tájékoztatás megtörténtét nem zárja ki, hogy a Ptk.-tól lényegesen eltérő szabályt és az arra való kifejezett figyelemfelhívást az általános szerződési feltételek tartalmazzák. Az általános szerződési feltételeket a felperes átvette, az alperes felhívta a figyelmet arra, hogy abban a Ptk.-tól lényegesen eltérő rendelkezések szerepelnek, és a felperes elfogadta ezen, külön fejezetben található lényeges eltéréseket. Ezért nemcsak az általános szerződési feltételek, hanem az egyéves elévülési időre vonatkozó rendelkezés is a szerződés részévé vált.

Megállapította, hogy az elévülés kezdő időpontja kapcsán a felperes szintén téves álláspontra helyezkedett, mivel az elévülési idő nem akkor kezdődött, amikor az alperes az adott kárügyet teljes egészében lezártnak tekintette. Az általános szerződési feltételek XIII.2. b) pont rendelkezései szerint, a biztosítási esemény bejelentése esetén az utolsó iratnak a biztosítóhoz történt beérkezését követő 15. napot követő napon kezdődik az elévülés.

Rámutatott a másodfokú bíróság, hogy az alperes a hozzá beérkezett iratok alapján részben teljesített. Az iratok alpereshez történt beérkezésének napját és ahhoz képest az egyes kárigények elévülésének időpontját az alperes előadása alapján az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítette, azt a felperes nem tette vitássá. Mindezen időpontok alapulvételével megállapította, hogy a keresetlevél benyújtásának időpontjáig, azaz 2017. december 29-ig az összes káresemény esetében az egyéves elévülési idő eltelt. Megjegyezte a másodfokú bíróság, hogy az utolsó kárkifizetés 2016. november 29-ei időpontjához képest is bekövetkezett az elévülés.

Kifejtette, hogy felperes által az alperesnek írt felszólító levelek nem szakították meg az elévülést, mert a fizetési felszólítás a Ptk. 6:25. § (1) bekezdése szerint már nem alkalmas az elévülés megszakítására. Egyebekben az a körülmény, hogy a felperes az alpereshez címzett leveleiben kérte a kárügyek

felülvizsgálatát, nem zárta ki, hogy a felperes a követelését bírósági eljárás keretében érvényesítse; így a Ptk. 6:24. § (1) bekezdésében szabályozott elévülés nyugvása – álláspontja szerint – nem merülhet fel a perbeli esetben.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az elévülés megszakadását és nyugvását nem lehetett megállapítani, ennek folytán a felperes követelése a keresetlevél benyújtásának időpontjában elévült. Az elévült követelést pedig a Ptk. 6:23. § (1) bekezdése alapján bíróság előtt nem lehet érvényesíteni.

A másodfokú bíróság az elévülési időre vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségét érdemben nem vizsgálta, a követelés elévülése folytán a követelés érdemére vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezés érdemi felülbírálatát pedig mellőzte.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:22. § (1) bekezdését, a 6:78. §-át, a rPp. 206. § (1) bekezdését.

Kifejtette, hogy az ÁSZF és az ÁVF XIII. pont 1. alpontja szerinti egyéves elévülési időre vonatkozó rendelkezés és a XIV. pont 1.6. alpont nem vált a szerződés részévé, ugyanis az alperes a szerződéskötést megelőzően a Ptk. 6:78. § (2) bekezdésének megfelelően nem tájékoztatta arról, hogy a Ptk. 6:22. §-a szerinti általános ötéves elévülési időhöz képest rövidebb, jelen esetben egyéves elévülési időt kíván a szerződéses jogviszonyban alkalmazni; továbbá erre irányuló tájékoztatást követően a felperesnek ezen szerződéses feltételt a Ptk. 6:78. § (3) bekezdése szerint külön el kellett volna fogadnia.

Úgy vélte, hogy a biztosítási ajánlat 3. oldalán rögzített felhívás nem felel meg a Ptk. 6:78. § (2)-(3) bekezdéseiben írtaknak, ugyanis az alperes csak arra hívta fel a figyelmet, hogy a biztosítási szerződésre vonatkozó általános feltételekben külön fejezet tartalmazza a Ptk.-tól lényegesen eltérő rendelkezéseket. Álláspontja szerint arról azonban a Ptk. 6:78. § (2) bekezdésébe ütközően nem tájékoztatta, hogy melyek ezek az eltérő feltételek az általános szerződési feltétel rendelkezései között; illetve a Ptk. 6:78. § (3) bekezdés rendelkezésének megfelelően vele kifejezetten nem fogadtatta el ezen feltételeket.

Érvelése szerint az egyedi szerződésben, illetve a perbeli esetben az ajánlaton kifejezetten tételesen fel kellett volna tüntetni, hogy mely pontokban tér el a biztosítási feltétel a Ptk. rendelkezéseitől és ezen nevesített feltételeket – köztük az egyéves elévülési időt – neki kifejezetten el kellett volna fogadnia.

Szerinte a másodfokú bíróságnak a biztosítási szerződés tartalmával kapcsolatos megállapítása a rPp. 206. § (1) bekezdését is sérti, ugyanis a másodfokú bíróság az elévülés megítélése körében rendelkezésre álló bizonyítékokat (biztosítási ajánlat elemeit, az azon található nyilatkozatokat, továbbá az ÁVF rendelkezéseit) okszerűtlenül, jogellenesen mérlegelte és értékelt, jogellenesen nem vette figyelembe, hogy a biztosítási ajánlat csupán arra utal, hogy az általános szerződési feltételek között vannak a Ptk.-tól lényegesen eltérő rendelkezések, de nem idézte azokat tételesen, holott a jogszabályból fakadó kötelezettség ez lenne.

Hivatkozott továbbá arra is, hogy a követelés elévülését kizárólag attól az időponttól lehet számítani, amikor az alperes az adott kárügyet ténylegesen lezártak tekintette. Erre a perbeli esetben az alperes 2018-ban írt levélben került sor. Ezen időpont alapulvételével az igényérvényesítése határidőben történt.

A felperes állította, hogy követelése jogalapjában és összegszerűségében megalapozott. A kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettségét teljesítette, az egyes káreseményekkel kapcsolatos szükséges felvilágosítást az alperesnek megadta. A káresemény helyszínének megtekintését az alperesnek biztosította, a szemle időpontja előtt a visszafalazásra nem került sor, csak a lyukas csőszakasz cseréjére. Előadása szerint a javítási munkákról a számlák kiállítása reálsan, a piaci normák árszínvonalának megfelelően történt. Az elsőfokú ítéletnek az összegszerűséggel kapcsolatos érvelését helytállónak tartotta.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A Kúria a jogerős ítéletet a rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

A felperes felülvizsgálati kérelmében kifejtette, hogy valamennyi káresemény biztosítási eseménynek minősül, valamennyi esetben a kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, továbbá az egyes káreseményekkel kapcsolatban a kárügy intézéséhez szükséges információkat az alperesnek megadta, állapotmegőrzési kötelezettségének eleget tett. A felperes ugyanakkor ebben a körben jogszabálysértésre egyáltalán nem hivatkozott, a megsértett jogszabályhelyet nem jelölte meg; a megjelölt jogszabálysértéssel pedig érvei nem hozhatók összefüggésbe. A jogszabálysértés megjelölésének elmaradása kizárta a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatát a felperes fenti hivatkozásaival kapcsolatban. A felperes a kiegészített felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy az egyéves elévülési időre vonatkozó általános szerződési feltétel alkalmazhatóságát a Ptk. 6:78. § (2)-(3) bekezdései kizárják.

A Kúria ugyanakkor e vonatkozásban egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a perbeli esetben a Ptk. 6:78. § (1)-(3) bekezdéseiben írt feltételek maradéktalanul teljesültek, az ÁSZF és az ÁVF XIII. pont 1. alpontjában és a XIV. pont 1.6. alpontjában írt, az egyéves elévülési időt szabályozó rendelkezés a biztosítási szerződés részévé vált.

A Ptk. 6:78. § (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltétel akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát a szerződéskötést megelőzően megismerje, és ha azt a másik fél elfogadta. A Ptk. 6:78. § (2)-(3) bekezdései alapján arról az általános szerződési feltételről, amely lényegesen eltér a jogszabályoktól, külön kell tájékoztatni a másik felet és abban az esetben válik a szerződés részévé, ha a másik fél a külön tájékoztatást követően kifejezetten elfogadta.

Az adott esetben a Ptk. 6:78. § (1) bekezdése szerinti szerződéskötést megelőző megismerés lehetővé tételének a törvényi követelményét és a Ptk. 6:78. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség teljesítését együttesen kielégítik azon körülmények, hogy a felperesnek a biztosítási ajánlat megtételekor, a felperes képviselőjére jogosult közös képviselő aláírásával igazoltan papír alapon átadott ÁSZF és ÁVF rendelkezései közt az alperes külön fejezetben (ÁSZF és ÁVF XIV. fejezet) szerepeltette azokat az általános

sz szerződési feltételeket, amelyek „a Polgári Törvénykönyv rendelkezéseitől eltérnek”. Ezen fejezeten belül, „[J]elen feltételnek a Ptk.-tól lényegesen eltérő rendelkezései” címmel külön alpontokban, átláthatóan, közérthetően megfogalmazva, az eltéréssel érintett Ptk. rendelkezés pontos megjelölésével részletezte azokat a feltételeket – köztük az egyéves elévülési időre vonatkozó szerződési feltételt –, amelyek a Ptk.-tól lényegesen eltérő rendelkezések, és mindezekre a felperes figyelmét is felhívta.

Téves a felperesnek az a hivatkozása, hogy csak az felelt volna meg a Ptk. 6:78. § (2)-(3) bekezdéseinek, ha az egyedi szerződésben, illetve a biztosítási ajánlatban szerepelteti az alperes a Ptk. rendelkezéseitől lényegesen eltérő rendelkezéseket, ugyanis ebben az esetben ezen szerződéses feltételek nem minősülnek általános szerződési feltételnek; azaz a Ptk. 6:78. § rendelkezéseinek való megfelelés kérdése sem merülhetne fel. A Kúria egyetértett a másodfokú bíróság azon megállapításával is, amely szerint a Ptk. 6:78. § (2) bekezdése a tájékoztatás módját nem határozza meg, továbbá nem zárja ki jogszabályi rendelkezés, hogy a felperes által sem vitatottan a biztosítási szerződés részévé vált általános szerződési feltételek közt szerepeltesse a biztosító a Ptk. rendelkezéseitől lényegesen eltérő feltételeket.

A Ptk. 6:78. § (3) bekezdése szerinti követelmény teljesülését pedig a felperesnek az általa aláírt kifejezett nyilatkozata igazolja.

A Kúria a másodfokú bíróságnak az elévülés kezdő időpontjával kapcsolatos megállapításával is egyetértett, ugyanis a biztosítási szerződés részévé vált ÁSZF és ÁVF XIII.2. b) pontjában írt rendelkezések az elévülés kezdő időpontját is egyértelműen meghatározzák, és ezen időpontok alapulvételével az egyéves elévülési idő valamennyi káresemény kapcsán eltel.

A felperes ebben a körben tévesen hivatkozott a bizonyítékok téves értékelésére és a rPp. 206. § (1) bekezdés megsértésére is. A másodfokú bíróság a biztosítási ajánlat, az ÁSZF és az ÁVF tartalma alapján okszerűen állapította meg, hogy az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek közt szerepeltek a Ptk.-tól lényegesen eltérő általános szerződési feltételek, köztük az egyéves elévülési időre vonatkozó feltétel is. A biztosítási ajánlatban megfogalmazott nyilatkozatok alapján helytálló volt az a megállapítása is, hogy a felperes az általános szerződési feltételeket tartalmazó iratokat átvette, tovább a felperes a Ptk.-tól lényegesen eltérő rendelkezéseket kifejezetten elfogadta. Ezeket a tényeket a jelen ügyben felülvizsgálni kért ítélet a rPp. 206. § (1) bekezdése szerinti elveknek megfelelően, nem iratellenesen állapította meg. A jogerős ítéletnek ebben a körben nem volt a felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hibája: sem iratellenesség, sem logikai ellentmondás, sem pedig nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés. Annak megítélése során, hogy az alperes ezen eljárása a Ptk. 6:78. § (2)-(3) bekezdéseinek megfelelt-e, már jogkérdésben kellett döntenie a másodfokú bíróságnak, amely a rPp.206. § (1) bekezdésének sérelmét már nem vetheti fel.

A Kúria jogerős ítéletet a rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Pfv.III.21.182/2022/4. szám

Tárgyszavak

elévülési határidő, kereseti jog, vasúti személyszállítási szerződés, fuvarozó felelőssége

Vasúti személyszállítási szerződés esetén a fuvarozónak az utasok halála és sérülése esetén fennálló felelősségének alapját, és ebben a körben a kimentés feltételeit a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló 1371/2007/EK rendelet I. melléklet 26. cikke határozza meg.

1371/2007/EK rendelet I. melléklet 26., 58., 60. cikk (1) bek. a) p.

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

A felperes 2016. szeptember 25-én az alperes által működtetett vonaton utazott S-re, ahol a vonat vágányzár miatt a továbbhaladás szándéka nélkül megállt, mivel az utasokat autóbusz szállította tovább. A felperes a vonatról való leszállás során a második lépcsőre érve a kapaszkodót elengedte, és ahogy továbblépett, a lépcsőről lecsúszott, térdre esett, és nem bírt felállni. Az elszenvedett térdcsont-törés miatt a felperes műtétre szorult.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A felperes keresetében sérelemdíj és kártérítés, valamint járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Állította, hogy a felek között vasúti személyszállítási szerződés jött létre, és a kiszállás során bekövetkezett baleset miatt az alperest kártérítési felelősség terheli. Keresetének jogalapjaként – egyebek mellett – a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló 1371/2007/EK rendelet (a továbbiakban: EK rendelet) I. melléklet 26. cikk (1) és (2) bekezdését, 28., 29. és 30. cikkét, valamint a Ptk. 2:52. §-át és 6:142. §-át jelölte meg.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az EK rendelet I. melléklet 58. cikk (1) bekezdésére és 60. cikkére hivatkozással elévülési kifogást terjesztett elő, amelyet arra alapított, hogy a felperes a balesetet a kárról vagy a sérülésről történő tudomásszerzését követő tizenkét hónapon belül nem jelentette be, és csak a baleset napjától számított három év elteltével indított keresetet. Emellett vitatta a felek közötti személyszállítási szerződés létrejöttét, amit azzal indokolt, hogy a felperes az érvényes menetjegy meglétét nem bizonyította.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

Mindenekelőtt megállapította, hogy mivel a felperes az EK rendelet I. melléklet 60. cikk (1) bekezdés a) pontjában írt hároméves határidő utolsó napján, 2019. szeptember 24-én a keresetét benyújtotta, ezért az alperes elévülési kifogása nem volt megalapozott.

Egyetértett az alperessel abban, hogy a felperes a menetjegy felmutatásának, csatolásának hiányában a felek közötti személyszállítási szerződés létrejöttét nem tudta bizonyítani. Utalt ugyanakkor az EK rendelet I. melléklet 6. cikk (2) bekezdésére, amely szerint a menetjegy hiánya, szabálytalansága vagy elvesztése

nem érinti a szerződés létét és érvényességét. Erre tekintettel rögzítette, hogy a menetjegy hiánya a felperes keresetösségi jogát nem zárta ki.

Figyelembe vette, hogy a felperes a peren kívüli levelezés során, majd a kereset benyújtásakor és a perbeli személyes meghallgatásakor ellentmondóan nyilatkozott a baleset körülményeiről. Megállapította egyúttal, hogy a felperes azt a tényállítást, amely szerint a balesetet, a vonatról történt leesését a vonat bemozdulása, az alperes mulasztása okozta, nem tudta bizonyítani. Ezzel kapcsolatban értékelte a felperes személyes előadását és a rá a vasútállomáson várakozó barátnőjének a tanúvallomását, és álláspontja szerint a vonat bemozdulását illetően határozott tényállítást egyikük sem tett. A mentősök tanúvallomásaiból pedig kiemelte, hogy ha a balesetet az említett körülmény okozta volna, azt mint lényeges tény a mentési dokumentációban feltüntették volna.

Azt sem találta bizonyítottnak, hogy a balesetet a felperes barátnője az alperesnek bejelentette. Ebben a körben az egyik tanú vallomása mellett az alperes alkalmazottainak, a jegykezelőnek és a külsős forgalmistának a tanúvallomásait is figyelembe vette. Hangsúlyozta, hogy az EK rendelet I. melléklet 58. cikk (2) bekezdés d) pontja értelmében a baleset tizenkét hónapon belüli bejelentésének elmulasztása esetén a kereseti jog akkor nem szűnik meg, ha a jogosult bizonyítja, hogy a baleset a fuvarozó hibájából következett be. Kiemelte továbbá, hogy a bizonyítási teherről a feleket tájékoztatta, és a tájékoztatás a fenti tényekre is kiterjedt. Hivatkozott arra, hogy az országos működési engedély alapján végzett vasúti személyszállítás részletes feltételeiről szóló 271/2009. (XII. 1.) Korm. rendelet 5. § (2) bekezdés g) és i) pontja alapján az alperes személyszállítási üzletszabályzatának kell meghatároznia az utas panaszok bejelentésének és kezelésének, valamint a vasúti társaság felelősségviselésének részletes szabályait. Ezen túlmenően tekintettel volt arra, hogy az alperes üzletszabályzatának IV. fejezet 2.6. pontja az EK rendelettel összhangban egy évben rögzíti a baleset bejelentésére nyitva álló határidőt, továbbá meghatározza a benyújtandó dokumentumok körét.

Rámutatott arra is, hogy a feleknek adott tájékoztatása szerint az állított baleseti mechanizmust, a balesetnek a fuvarozó hibájából történt bekövetkezését ugyancsak a felperesnek kellett volna bizonyítania, és bár mindez szakkérdésnek minősült, a felperes a szakértő kirendelése iránti bizonyítási indítványát visszavonta.

A felperes vitatásának hiányában valószínűleg fogadta el az alperesnek azt – az egyébként a perben csatolt okiratokkal és a tanúvallomások egyikével is bizonyítottnak tekintett – tényállítást, hogy a biztonsági rendszerrel ellátott gyorsvonatok esetében az ajtónyitás csak akkor lehetséges, amikor a vonat megállt és befékezett.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A felperes előadása, a tanú vallomása és a mentési dokumentáció tartalma alapján, az elsőfokú bíróságtól eltérően bizonyítottnak tartotta a felek közötti személyszállítási szerződés létrejöttét. Tévesnek minősítette ugyanakkor a felperesnek azt az álláspontját, hogy az EK rendelet I. melléklet 29. cikke szerint a nemzeti jog szabályait, s köztük a Ptk. 6:123. § b) pontját és 6:142. §-át kell alkalmazni.

Az elsőfokú bírósággal ellentétben rögzítette, hogy – az EK rendelet I. melléklet 58. cikk (1) bekezdésének helyes értelmezése szerint – a baleset szóban is bejelenthető, és arról a fuvarozó köteles tanúsítványt kiadni. Hivatkozása szerint azonban az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerű mérlegelésével, jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a baleset szóban, azonosítható módon, a fenti határidőn belül történt bejelentését kétséget kizáróan nem bizonyította. Az elsőfokú

bírósággal abban is egyetértett, hogy a felperesnek sérülésének, bekövetkezett kárának az alperes részére olyan módon történt bejelentését kellett volna bizonyítania, amelyből egyértelműen megállapítható, hogy a baleset mikor, hol, milyen körülmények között következett be, és abból a felperesnek milyen kára keletkezett. Azt is kiemelte, hogy igazolt szóbeli bejelentés hiányában a felperes alaptalanul kifogásolta a tanúsítvány kiadásának elmaradását.

Rámutatott: a fentiekre tekintettel, az EK rendelet I. melléklet 58. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a baleset a fuvarozó hibájából következett be, és ezért az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését, a bizonyítási teher kiosztását tévesen sérelmezte. Az elsőfokú bírósággal egyezően állapította meg azt is, hogy a felperes a megfelelő tájékoztatás ellenére az állított baleseti mechanizmust, vagyis a balesetnek a vonat bemozdulása miatti bekövetkezését bizonyítani nem tudta.

A Pp. 300. § (1) bekezdésére figyelemmel egyetértett továbbá azzal, hogy az említett tények megállapításához különleges szakértelemre volt szükség, és a szakértői bizonyítás indítványozásának elmulasztását a felperes terhére kellett értékelni. Hangsúlyozta egyúttal, hogy az alperes által csatolt okiratok tartalma szerint a vonat a síófoki vasútállomáson vágányzár miatt állt meg, és az elsőfokú bíróság ítéletében is értékelt tanúvallomás által alátámasztottan az ajtónyitás csak a gyorsvonat befékezett állapota esetén volt lehetséges.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és közbenső ítélettel az alperes teljes helytállási kötelezettségének megállapítását kérte.

Megsértett jogszabályhelyként az EK rendelet I. melléklet 58. cikk (1) bekezdését és a Pp. 279. § (1) bekezdését jelölte meg.

Érvelése szerint a másodfokú bíróság az EK rendelet említett rendelkezésének kiterjesztő értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a perben nem bizonyította a balesetnek oly módon történt bejelentését, amelyből egyértelműen megállapítható, hogy a baleset mikor, hol, milyen körülmények között következett be, és abból milyen kára keletkezett. A jogerős ítélet indokolását úgy értelmezte, hogy a másodfokú bíróság a baleset szóbeli bejelentését bizonyítottan fogadta el, de annak a fentiek miatt nem tulajdonított megfelelő jelentőséget. Előadta, hogy az EK rendelet hivatkozott rendelkezése a bejelentés tekintetében egyáltalán nem írja elő a másodfokú bíróság által megkívánt tartalmi elemeket. Megismételte, hogy a balesetet a megbízásából a tanú a helyszínen szóban bejelentette az alperesnek, és ezt a bejelentést a korábbi jogi képviselője írásban pontosította. Álláspontja szerint ehhez képest az alperes terhére kellett volna értékelni azt a körülményt, hogy a szóbeli bejelentésről tanúsítványt nem állított ki. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy az alperes munkavállalóinak munkaköri kötelezettsége lett volna a bekövetkezett rendkívüli eseményről jegyzőkönyv felvétele, amelyről már csak azért is tudomással kellett bírniuk, mert a mentőautó a vasútállomás peronján állt meg.

Állította, hogy a baleset határidőn belüli bejelentésére tekintettel az alperesnek a Ptk. 6:142. §-ában meghatározott kimentési feltételek fennállását kellett volna bizonyítania. Megítélése szerint azonban az alperes e feltételek egyikét sem tudta bizonyítani. Eshetőlegesen, ha az utóbbi jogszabályhely mégsem alkalmazható, hivatkozott arra, hogy az alperes az EK rendelet I. melléklet 26. cikk (2) bekezdésében írt konjunktív feltételek fennállásának bizonyításával mentesülhetett volna a felelősség alól, és ennek hiányában az EK rendelet I. melléklet 26. cikk (1) bekezdése alapján teljes helytállási kötelezettség terheli.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A jogerős ítéletnek – a felülvizsgálati kérelemben értelemszerűen nem vitatott – megállapítása szerint a felek között vasúti személyszállítási szerződés jött létre. A felperes keresetében az alperes által e szerződés megszegésével okozott kárainak megtérítését és a személyiségi jogsértésre tekintettel sérelemdíj megfizetését kérte. Ennek megfelelően a felek jogvitájában – az EK rendelet 2. cikk (1) bekezdése szerint – az EK rendelet szabályait kellett alkalmazni. A fuvarozónak az utasok halála és sérülése esetén fennálló felelősségének alapját, és ebben a körben a kimentés feltételeit az EK rendelet I. melléklet 26. cikke határozza meg. (Ehhez képest a felperes tévesen érvelt amellet, hogy az alperes a felelősség alól a Ptk. 6:142. §-ában írt feltételek fennállásának bizonyításával mentesülhetett volna. Az általa kifejtettekkel szemben ugyanis az EK rendelet I. melléklet 29. cikke a nemzeti jogot csak arra nézve tekinti irányadónak, hogy a fuvarozó köteles-e és milyen mértékben a 27. és 28. cikkekben meghatározottakon kívül más testi sérülésekért is kártérítést nyújtani.) A kereset megalapozottságának vizsgálatakor ezért abból – a felperes által állított és a jogerős ítélet indokolása szerint bizonyítottnak tekintett – tényből kellett kiindulni, hogy a felperes utasként a kiszállása alkalmával történt vasúti baleset következtében sérült meg, ami az EK rendelet I. melléklet 26. cikk (1) bekezdése értelmében az alperes mint fuvarozó kártérítési felelősségének alapjául szolgálhatott. Mivel azonban az alperes érdemi védekezése elévülési kifogást is tartalmazott, ezért elsődlegesen az elévülés kérdésében kellett állást foglalni [Kúria Pfv.III.20.779/2012/3. (BH 2013.189.I.)].

Az utasok halála és sérülése esetében fennálló felelősséggel kapcsolatos kereseti jog elévülésének szabályait az EK rendelet I. melléklet 58. és 60. cikke tartalmazza. Míg az előbbi jogszabályhely az elévülés szubjektív határidejét határozza meg, addig az utóbbi jogszabályhely az elévülés objektív határidejét szabályozza. Azt, hogy a felperes az EK rendelet I. melléklet 60. cikk (1) bekezdés a) pontjában írt objektív, az utas vonatkozásában a baleset napjától számított három éven belül indított keresetet, az elsőfokú bíróság fellebbezéssel e körben nem támadott ítéletének indokolásában megállapította. A felülvizsgálati kérelemben megsértett jogszabályhelyként feltüntetett EK rendelet I. melléklet 58. cikk (1) bekezdése szerint az utasok halála vagy sérülése esetén a fuvarozót terhelő felelősségre alapított kereseti jogát a jogosult elveszíti, ha a kárról vagy a sérülésről történő tudomásszerzését követő tizenkét hónapon belül nem tesz bejelentést az utast érintő balesetről valamely olyan fuvarozónál, amelyhez az 55. cikk (1) bekezdése értelmében az igény benyújtható; ha a jogosult a fuvarozónak a balesetet szóban jelenti be, a fuvarozó erről a szóbeli bejelentésről tanúsítványt köteles neki kiadni. A másodfokú bíróság – az elsőfokú bíróságtól eltérően – e jogszabályi rendelkezés helyes értelmezésével fejtette ki, hogy a baleset nemcsak írásban, de szóban is bejelenthető, és arról a fuvarozó köteles tanúsítványt kiadni.

A felülvizsgálati kérelemben előadottakkal szemben a másodfokú bíróság az elévülési kifogást nem azért találta megalapozottnak, mert a balesetnek a fentiekben hivatkozott szubjektív elévülési határidőn belüli bejelentése nem felelt meg az elsőfokú bíróság által a feleknek adott tájékoztatásban is megjelölt tartalmi követelményeknek. A másodfokú bíróság ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a balesetet a megkövetelt tizenkét hónapos határidőn belül sem szóban, sem írásban nem jelentette be az alperesnek. A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek ezt a ténymegállapítását a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozással vitatta. Ezzel kapcsolatban azonban figyelemmel kellett lenni arra, hogy a felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen

következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni [Kúria Pfv.I.21.474/2011/10. (BH 2013.119.II.)]. A bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésének hiányában a bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség (Kúria Pfv.III.20.229/2022/5. (BH 2022.293.)). Ennek megfeleltethető bizonyítékmérlegelési hibát a perben eljáró bíróságok nem vétettek. Miként a jogerős ítélet indokolása is rögzíti, az elsőfokú bíróság e körben a felperes tényállítását, valamint a felperes barátnője és az alperes alkalmazottai tanúvallomásait egyenként és összességükben, a peradatokkal összevetve okszerűen mérlegelte. Az említett tanúvallomások tartalmát részletesen ismertetve kellő indokát adta annak, hogy a baleset elévülési határidőn belüli bejelentését miért nem találta a felperes részéről bizonyítottnak.

Az EK rendelet 58. cikk (2) bekezdés b) pontja szerint a kereseti jog nem szűnik meg, ha a felelős fuvarozó az (1) bekezdésben megadott határidőn belül más úton tudomást szerzett az utast ért balesetről. A felperes a felülvizsgálati kérelmében voltaképpen e kivételszabály alkalmazandóságára hivatkozott, amikor azt állította, hogy az alperesnek egyéb okból, a mentőautó jelenléte miatt is tudomással kellett bírnia a balesetről. Amellett azonban, hogy ennek vizsgálata az eljárás korábbi szakaszaiban nem volt a per tárgya, s így a felülvizsgálat alapjául sem szolgálhatott [Kúria Pfv.V.20.797/2016/11. (BH 2017.232.II.)], a felülvizsgálati kérelem a fenti jogszabályhely megjelölését nem tartalmazta, ami az érdemi felülvizsgálatot ugyancsak kizárta

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Pfv.III.20.374/2022/5. szám

2023/III/4

Tárgyszavak

utóper, indexálás, végrehajthatóság, járadékfizetési kötelezettség, nyugdíjkorhatár elérése, körülmények lényeges változása, nyugdíjpótló járadék

I. Az anyagi jogerőhatás alóli kivételt jelentő utóper lényegadó ismérve, hogy szűk körben, a jogerős ítéletet megalapozó tények utóbb bekövetkezett, lényeges megváltozása esetén teszi lehetővé a szolgáltatás mennyiségének vagy időtartamának megváltoztatása iránti keresetindítást.

II. A kereset tartalmával, vagyis a kereseti kérelemmel szemben támasztott törvényi követelmény, hogy annak határozottnak kell lennie. Ez egyben a végrehajthatóságot is megköveteli, mégpedig abban az értelemben, hogy a marasztalás iránti kereseti kérelemnek megfelelő érdemi döntésnek mint végrehajtható határozatnak, alkalmasnak kell lennie arra, hogy annak alapján végrehajtható okiratot lehessen kiállítani.

III. A Ptk. 4:207. §-a kifejezetten lehetővé teszi, hogy a bíróság ítéletében úgy rendelkezessen, hogy a tartásdíj évente, a fogyasztói árindex növekedésének mértékével – külön intézkedés nélkül – módosuljon. Ezzel azonos, vagy akár csak hasonló, az értékállóság megőrzését szolgáló rendelkezést a

kártérítési járadék tekintetében a Ptk. nem tartalmaz. A károsult utópert indíthat, vagy pedig a Ptk. 6:530. §-a alapján a járadék megváltoztatását kérheti.

rPp. 230. §, 361. §, rPtk. 340. § (1) bek., 355. §, Ptk. 4:207. §, 6:530. §

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

A felperesnek és házastársának gyermeke 1991. február 11-én született az alperes II. számú Női Klinikáján. A gyermeknél a mentális fejlődés minden területén és a mozgásfejlődés területén súlyos értelmi fejlődésbeli elmaradás volt tapasztalható. A betegség okát pontosan megállapítani nem lehetett, de kizárni sem lehetett azt, hogy az egészségkárosodás a felperes házastársa által alkalmazott fogamzásgátló eszköz mellett kihordott terhességgel állt okozati összefüggésben, amelynek veszélyére az alperes alkalmazottja nem hívta fel a felperes és házastársa figyelmét.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperes a gyermek betegsége folytán a felperest, a házastársát és a gyermeket ért károkért teljes egészében, valamint a felperes házastársának leszámolására miatt őt ért károkért 50%-os mértékben kártérítési felelősséggel tartozik. A másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú közbenső ítéletet helybenhagyta. A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság közbenső ítéletével a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartotta.

Az elsőfokú bíróság – a másodfokú bíróság ítéletével jogerőre emelkedett – ítéletével az alperest a felperes javára kártérítés, valamint 2007. június 1-jétől 2014. szeptember 17-ig havi 268.614 forint jövedelempótló járadék megfizetésére kötelezte. A Legfelsőbb Bíróság ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a járadékfizetési kötelezettség időtartamát 2015. március 19-ig meghosszabbította.

A felperes részére 2015. április 1-jétől havi 200.960 forint öregségi nyugdíjat folyósítanak, 2016. október 14-től 2021 végéig összesen 15.182.219 forint nyugdíjat kapott. A korábbi munkakörének ellátása és az azzal járó magasabb jövedelme esetén ebben az időszakban 26.903.436 forint nyugdíjban részesült volna.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A felperes módosított keresetében a 2016. október 14-től 2021. június 30-ig terjedő időre a lejárt jövedelempótló járadék továbbá véghatáridő nélkül, az évenkénti nyugdíjkorrekció mértékével növelve havi 143.569 forint jövedelempótló járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Állította, hogy ha a káresemény nem következett volna be, akkor 2015. április 1-jéig a korábbi munkakörében szerzett jövedelme alapján állapították volna meg a szolgálati idejét, fizették volna meg a nyugdíjjárulékot, és magasabb összegű nyugdíjban részesülne.

Az alperes – elévülési kifogást is tartalmazó – érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 4.049.967 forint tőke és havi 72.505 forint járadék megfizetésére kötelezte. A rPp. 229.§ (1) bekezdése alapján ítélt dolognak tekintette az alperes károkozó magatartását, mint ahogy azt is, hogy a felperes a károkozó magatartással okozati összefüggésben a korábban magas szakmai színvonalú állásában nem tudott tovább dolgozni, és ezzel összefüggésben a jövedelme csökkent.

Rögzítette ugyanakkor azt is, hogy az alperest jövedelempótló járadék megfizetésére kötelező jogerős ítélet indokolása szerint a felperest kárenyhítési kötelezettség terhelte, és az alperes a jövedelemvesztés körében 50%-ban volt köteles megtéríteni a felperes kárát. Ezt ugyancsak ítélt dolognak minősítette, és a nyugdíj összegével kapcsolatban is irányadónak tekintette.

A perben kirendelt igazságügyi könyvszakértő szakvéleménye alapján megállapította, hogy 2016. október 14. és 2021. december 31. között a felperes 8.099.933 forinttal kevesebb nyugdíjban részesült annál, mint amennyit a káresemény nélkül kaphatott volna. Emiatt, az alperes 50%-os mértékű felelősségére tekintettel a lejárt járadék összegét 4.049.967 forintban, a folyamatos járadék összegét pedig havi 72.505 forintban határozta meg.

A keresettől eltérően a folyamatos járadék összegét nem az évenkénti nyugdíjkorrekció mértékével növelten állapította meg. Ezt azzal indokolta, hogy egy ilyen ítéleti rendelkezés nem lenne kellően határozott és végrehajtható. Utalt egyben arra, hogy ha a felperes ezt az igényét érvényesíteni kívánja, akkor külön pert kell indítania.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett – a keresetet részben elutasító – rendelkezését helybenhagyta.

A fellebbezésben foglaltak kapcsán rámutatott: az alperest a jövedelempótló járadék tekintetében marasztaló jogerős ítélet indokolásából egyértelműen megállapítható, hogy a felperes gyermekének és házastársának állapota, valamint a felperes kisebb jövedelme között részoki összefüggés állt fenn, és ebből eredően ezek a költségek csak részben voltak átháríthatók az alperesre. Figyelembe vette, hogy ennek mértékét a korábbi jogerős ítéletben a felperest terhelő kárenyhítési kötelezettségre tekintettel 50%-ban határozták meg. Utalt arra, hogy ha a felperes a kárenyhítési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett volna, és a szakképzettségének, végzettségének megfelelő állás betöltését választva helyezkedik el, akkor jövedelemvesztése, és ennek következtében nyugdíjvesztése nem keletkezett volna.

Az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával is egyetértett, hogy végrehajthatóság hiányában nem volt lehetőség a járadék összegének az évenkénti nyugdíjkorrekció mértékével növelt megállapítására. Kifejtette, hogy ha az alperes az ennek megfelelő teljesítéstől elzárkózik, akkor a felperes az elévülési időn belül a járadék felemelése iránti igényét per útján érvényesítheti.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyzését és az alperesnek a keresettel egyező marasztalását kérte.

Megsértett jogszabályhelyként a rPp. 221. § (1) bekezdését és 229. § (1) bekezdését, valamint a rPtk. 340. § (1) bekezdését és 355. § (1)-(4) bekezdéseit jelölte meg.

Hangsúlyozta, hogy a jogerős közbenső ítélet szerint az alperest teljes kártérítési felelősség terheli az őt ért károkért. Ehhez képest tévesnek tartotta a perben eljáró bíróságoknak azt az álláspontját, amely szerint az alperest jövedelempótló járadék megfizetésére kötelező korábbi jogerős ítélet indokai ítélt dolognak minősülnek, és azokra tekintettel csak a nyugdíjkiesése 50%-át követelheti az alperestől. Mindez értelmezése szerint azt jelenti, hogy a terhére még az aktív, kereső korában megállapított kárenyhítési kötelezettség a nyugdíjas évekre is alkalmazandó, ami tulajdonképpen kétszeres kárenyhítési kötelezettséget ró rá, és ennek teljesítése indokolatlan, egyúttal nem is elvárható tőle. Megítélése szerint ezért a bíróságok korlátozták az alperes kártérítési kötelezettségének terjedelmét.

A folyamatos járadék összegét továbbra is a keresetének megfelelően, az évenkénti nyugdíjkorrekció mértékével növelten kérte meghatározni. Sérelmezte, hogy e körben a másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségét nem teljesítette, és a jogerős ítélet indokolatlanul további peres eljárások kezdeményezésére kényszeríti. Megismételte, hogy az éves nyugdíjkorrekció mértékét jogszabály határozza meg, így a kereset ebben a részében a követelés határozatlanságára és végrehajthatatlanságára hivatkozással nem lett volna elutasítható. Arra is utalt, hogy a bíróságok a gyermektartásdíj összegét a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves fogyasztói árindex növekedésének mértékével határozzák meg.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A felülvizsgálati kérelem alapján megválaszolandó jogkérdés az volt, hogy a perben eljáró bíróságok az anyagi jogerőhatás helyes értelmezésével határozták-e meg az alperes járadékfizetési kötelezettségének terjedelmét, és indokoltan mellőzték-e a keresetben megjelölt, az évenkénti nyugdíjkorrekció figyelembevételével történő járadékszámítás alkalmazását.

Az első jogkérdés kapcsán abból kellett kiindulni, hogy a rPp. 230. § (1) bekezdése az anyagi jogerő alóli kivétel, amelynek célja a mindenkori életviszonyokhoz való igazodás. E jogszabályhely az utóbb bekövetkezett lényeges körülményváltozás esetén ad lehetőséget arra, hogy a felek bármelyike keresetet indíthasson a szolgáltatás mennyiségének vagy időtartamának megváltoztatása iránt (Kúria Pfv.III.20.583/2021/8.). Az anyagi jogerőhatás alóli kivételt jelentő utóper lényegadó ismérve, hogy szűk körben, a jogerős ítéletet megalapozó tények utóbb bekövetkezett lényeges megváltozása esetén teszi lehetővé a szolgáltatás mennyiségének vagy időtartamának megváltoztatása iránti keresetindítást [Kúria Pfv.III.21.213/2021/5. (BH 2022.205.II.)]. Ilyen változás lehet az öregségi nyugdíj jogosultság megszerzése is, aminek nem mond ellent az, hogy a bírói gyakorlat alapesetben nem tekinti véghatáridőnek a jogszabály szerinti nyugdíjkorhatár elérését. Ha a jogosult a továbbiakban nyugdíjpótló járadékot igényel, azt kell vizsgálni, hogy a baleset előtti munkakör betöltése esetén milyen összegű nyugdíjban részesült volna (Kúria Pfv.III.21.315/2019/6., Pfv.III.20.204/2021/4.). Így lehet megállapítani, hogy van-e jövedelem kiesése (hasonlóan: Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.21.025/2011/6.).

Az adott esetben az alperes a felperes öregségi nyugdíjra való jogosultságának megszerzéséig volt köteles jövedempótló járadék megfizetésére. Ezt az időpontot eredetileg 2014. szeptember 17-ében határozták meg, majd a járadékfizetési kötelezettség időtartamának megváltoztatása iránt indított utóperben 2015. március 19-ére módosították. Ehhez képest a felperes 2015. április 1-jétől részesül öregségi nyugdíjban, és keresetében 2016. október 14-től kérte az alperes járadékfizetésre kötelezését, azt állítva, hogy a káresemény hiányában magasabb összegű nyugdíjban részesülne. Az előzményi perben hozott jogerős közbenső ítélethez és jogerős ítélethez fűződő anyagi jogerőhatás érvényesülésének vizsgálatakor mindkét fokú bíróság ítélte dolognak tekintette az alperes károkozó magatartását, valamint azt is, hogy a felperes a károkozó magatartással okozati összefüggésben a korábban magas szakmai színvonalú állásában nem tudott tovább dolgozni, és ezzel összefüggésben a jövedelme csökkent. Ennek oka az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmét meghatározó tény- és jogazonosságnak e tekintetben a felperes által sem vitatott fennállása volt. Ezek, a rPp. 229. § (1) bekezdésében megkövetelt konjunktív feltételek azonban nemcsak ebben a körben teljesültek. A keresettel érvényesített jog és a kereset ténybeli alapja abban a vonatkozásban nem különbözött a korábbiaktól, hogy bár ezúttal a felperes a kiesett öregségi nyugdíjának

pótlását kérte, de ugyanúgy a nyugdíj alapját képező jövedelmének az alperes károkozó magatartására visszavezethető kiesését állította. A járadékkövetelés alapja tehát ennyiben mindkét esetben azonos volt, és ezért az alperest jövedelempótló járadék tekintetében marasztaló jogerős ítéletnek azt a megállapítását is irányadónak kellett tekinteni, amely szerint a felperes a kárenyhítési kötelezettségének megszegése miatt a jövedelemvesztesége csupán 50%-ának megtérítését követelhetette. A felperes felülvizsgálati érvelésével szemben éppen ennek figyelmen kívül hagyása eredményezte volna a rPp. 229. § (1) bekezdésének megsértését. Ennélfogva pedig a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett anyagi jogi jogszabályhelyeknek, a rPtk. 340. § (1) bekezdésének és 355. §-ának téves alkalmazását sem lehetett megállapítani.

A perben eljáró bíróságok a járadék mértékének a keresetben kért, az évenkénti nyugdíjkorrekció alapulvételével történő meghatározását az annak megfelelő ítéleti rendelkezés határozatlanságára és végrehajthatatlanságára hivatkozással mellőzték. Ezzel a rPp. 221. § (1) bekezdésében előírt indokolási kötelezettségüket annak ellenére is teljesítették, hogy az említett, a felperes részéről vitatott jogi álláspontjukat részletesebben nem fejtették ki. Ez az eljárásjogi indok ugyanakkor a következők miatt helytálló volt. A kereset tartalmával, vagyis a kereseti kérelemmel szemben a rPp. 121. § (1) bekezdés e) pontja azt a követelményt támasztja, hogy annak határozottnak kell lennie. Ez egyben a végrehajthatóságot is megköveteli, mégpedig abban az értelemben, hogy a marasztalás iránti kereseti kérelemnek megfelelő érdemi döntésnek mint végrehajtandó határozatnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy annak alapján – a Vht.13. § (1) bekezdés a) pontja szerint – végrehajtható okiratot lehessen kiállítani. Ez az elvárás azonban a felperes által kért marasztalás esetén nem teljesült volna. A nyugellátások évenkénti rendszeres emelésének szabályait a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 62. §-a tartalmazza. E szabályok közül az éves nyugdíjemelésről a Tny. 62. § (1) és (2) bekezdése rendelkezik, és az éves nyugdíjemelés részletszabályait minden évben kormányrendelet rögzíti, meghatározva a nyugdíjemelés mértékét és a jogosultak körét. Emellett a Tny. 62. § (3)-(5) bekezdései az évközi nyugdíjemelést is szabályozzák, és a fogyasztói árak növekedésének tárgyévben várható mértékétől függően kiegészítő nyugdíjemelés végrehajtását írják elő. Mindezek ismeretében a járadéknak a felperes által figyelembe venni kért, évenkénti nyugdíjkorrekció mértékével növelt összegben való meghatározása a szabályozás összetettsége folytán nem lett volna alkalmas a végrehajthatóság előzőekben hivatkozott követelményének kielégítésére.

A felperes felülvizsgálati okfejtésével szemben a fentiekől eltérő következtetésre a gyermektartásdíj megfizetése iránti perekben követett bírói gyakorlatra tekintettel sem lehetett jutni. A tartásdíj esetében ugyanis az indexálás lehetőségét a Ptk. 4:207. §-a kifejezetten lehetővé teszi, mely szerint a bíróság ítéletében úgy rendelkezhet, hogy a tartásdíj évente, a következő év január 1. napjától a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves fogyasztói árindex növekedésének mértékével – külön intézkedés nélkül – módosul. Ezzel azonos, vagy akár csak hasonló, az értékállóság megőrzését szolgáló rendelkezést ugyanakkor a kártérítési járadék tekintetében sem a perben alkalmazott rPtk., sem a Ptk. nem tartalmaz. Ennek érdekében a károsult a rPp. 230. §-ában és 361. §-ában szabályozott utópert indíthat, vagy pedig a Ptk. 6:530. §-a alapján a járadék megváltoztatását kérheti.

Emiatt a bíróságok helyesen utaltak arra, hogy a felperes a járadék felemelése iránti igényét külön perben érvényesítheti. A jogerős ítélet ezért ebben a részében sem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt rPtk. 355. §-át.

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Pfv.III.21.082/2022/5. szám

Tárgyszavak

Kártalanítási Számla kezelője, Mabisz, megtérítési igény, vezető, üzembentartó biztosítási kötelezettség, egyetemleges felelősség

A Kártalanítási Számla kezelője, a Mabisz a biztosítási fedezettel nem rendelkező üzembentartóval szemben is érvényesítheti a megtérítési igényét a biztosítottság hiányáról tudó jármű vezetője mellett; felelősségük egyetemleges.

Egybehangzó szerződéses nyilatkozat hiányában az adásvételi szerződés – akár az annak különös nemeként szabályozott próbára vétel – létrejötte nem állapítható meg.

Gfbt. 3. § 35. p., 28. § (1) bek, 35. § (1) bek, 33. §-a, 34. §-a és 36. § (8) bek, rPtk. 365. § (1)-(3) bek., 371. § (1) és (3) bek.

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

A perben nem álló eladó és az I. rendű alperes mint vevő 2010. május 30-án adásvételi szerződést kötött a Lada típusú gépjármű vonatkozásában, amelynek értelmében az eladó a gépjármű tulajdonjogát 140.000 forint ellenében átruházta az I. rendű alperesre, aki azt a vételár megfizetése után átvette.

Az I. rendű alperes a gépjárművet értékesítés céljából meghirdette, amelyre 2010. július 5-én a II. rendű alperes jelentkezett, és az alperesek személyesen találkoztak. A találkozó alkalmával a II. rendű alperes szóban jelezte az I. rendű alperesnek, hogy a gépjárművet kipróbálásra elviszi, majd annak visszahozatalát követően írásbeli formában adásvételi szerződést kötnek egymással. Ezzel egyidejűleg a II. rendű alperes vételár címén 200.000 forint készpénzt adott át az I. rendű alperesnek, aki azzal a tájékoztatással bocsátotta a II. rendű alperes rendelkezésére a gépjárművet, hogy arra kötelező felelősségbiztosítást nem kötött.

Ezt követően a II. rendű alperes a gépjárművel 2010. július 5. napján 17 óra 30 perc körüli időpontban balesetet okozott.

A baleset időpontjában a perbeli gépjármű érvényes felelősségbiztosítással nem rendelkezett, a forgalmi engedélyben bejegyzett üzembentartóként az eladó szerepelt.

A felperes mint a Kártalanítási Számla kezelője a Gfbt. 35. § (1) bekezdése szerint eljárva a károsultaknak kártérítést fizetett.

A perbeli baleset következményeként büntetőeljárás indult, amelyben a büntetőbíróság megállapította a II. rendű alperes bűnösségét közúti baleset okozásának vétségében.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

A felperes keresetében az alpereseket egyetemlegesén kérte kötelezni a kifizette kártérítés megtérítésére. Keresetében megtérítési igényt érvényesített az I. rendű alperessel mint a károkozó gépjármű üzembentartójával, a II. rendű alperessel pedig mint annak vezetőjével szemben a Gfbt. 35. § (1) bekezdése, 33. §-a, 34. §-a és 36. § (8) bekezdése alapján, hivatkozva a rPtk. 339. § (1) bekezdésére és 345. § (1) bekezdésére is.

Arra hivatkozott, hogy az I. rendű alperes a gépjármű tulajdonosaként a baleset időpontjában üzemeltetőnek minősült, így felelős az annak üzemeltetése során okozott károkért. A Gfbt. 4. §-ában meghatározott kötelezettsége ellenére biztosítási fedezettel nem rendelkezett a károkozó gépjárműre, ezáltal a balesetből eredő teljes kárt a felperes volt köteles megfizetni a károsultaknak, amelyre figyelemmel az I. rendű alperessel szemben a Gfbt. 36. § (8) bekezdése értelmében annak ellenére is jogosultsága nyílt az általa teljesített összeg megtérítésére, hogy a gépjárművet nem ő vezette.

Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a vele szemben előterjesztett kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a baleset bekövetkezésekor a károkozó gépjármű tekintetében sem tulajdonosnak, sem üzemeltetőnek nem minősült, ugyanis annak vételára átvételét követően a járművet átadta a II. rendű alperesnek, ezáltal a Ptk. 6:215. § (1)-(2) bekezdései értelmében közöttük attól függetlenül adásvételi szerződés jött létre, hogy a jogviszony tárgyát a II. rendű alperes csak kipróbálásra vette át. Az ingóságok adásvételére nézve jogszabály kötelező írásbeli formát nem ír elő, így a fenti szolgáltatás és ellenszolgáltatás teljesítésével a „jogviszony fogamatba ment”. Arra is hivatkozott, hogy a baleset időpontjában üzemeltetőként a közhiteles nyilvántartásban sem szerepelt.

A II. rendű alperes ügygondnoka érdemi ellenkérelmében szintén a vele szemben előterjesztett kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizesse meg a felperes részére az általa nyújtott kártérítést.

Határozatának indokolásában idézte a rPtk. 345. § (1) bekezdésében foglaltakat, valamint a Gfbt. 3. § 35. pontjában, 28. § (1) bekezdésében, 35. § (1) bekezdésében és 36. § (8) bekezdés a) pontjában foglaltakat.

Megállapította, hogy a II. rendű alperes az általa vezetett, biztosítási fedezettel nem rendelkező gépjárművel két személynek is sérülést okozott, amelyre tekintettel a felperes e személyeknek kártérítést fizetett. Emellett az I. rendű alperes maga is elismerte, hogy a káreseményt megelőzően a gépjármű vonatkozásában tulajdonjoggal rendelkezett, így az idézett jogszabályi rendelkezések alapján a felperes a keresetében megjelölt követelés tekintetében mindkét „alperessel kapcsolatosan perbeli legitimációval bírt”.

Az elsőfokú bíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a baleset bekövetkezésekor az I. rendű alperes minősült-e a káreseménnyel érintett gépjármű üzemeltetőjének. Megállapította, hogy a baleset bekövetkezését megelőzően az alperesek között szóbeli formában adásvételi szerződés jött létre a károkozó gépjármű tárgyában, amely megállapodásban kikötött vételárat a II. rendű alperes mint vevő átadta az I. rendű alperes mint eladó részére. Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy e jogviszony tartalmára nézve ugyanakkor nem vehette figyelembe a kihallgatott tanúk vallomását, mert ők a szerződés létrejöttének helyszínén és időpontjában nem voltak jelen, ezért csak az I. rendű alperes személyes meghallgatását, valamint a II. rendű alperes által a vele szemben folytatott büntetőeljárás során, a másodfokú bíróság előtt elmondottakat értékelhette. Ezen nyilatkozatok az elsőfokú bíróság megítélése szerint egybehangzóan tartalmazzák, hogy a II. rendű alperes a perbeli gépjárművet kipróbálásra vitte el, így megállapítható volt, hogy a szerződő felek szándéka a rPtk. 371. § (1) bekezdésében szabályozott próbára vételre terjedt ki.

Az elsőfokú bíróság rögzítette: a felperes az I. rendű alperessel szembeni igényét a Gfbt. 36. § (8) bekezdésének a) pontjára alapította, amely jogszabály 3. § 35. pontja az üzemeltető fogalmát külön meghatározza. Ennek megfelelően elsődlegesen üzemeltetőként a személygépkocsi vonatkozásában a

hatóságok által kiállított okiratban feltüntetett jogosult jöhetett számításba, és csak e bejegyzett jogosult hiányában lehetett a jármű tulajdonosát ekként tekinteni. A büntetőeljárás során a nyomozóhatóság rögzítette a gépjármű forgalmi engedélyében szereplő adatokat, amelynek tartalmát az elsőfokú bíróság valóként fogadta el, így a baleset bekövetkezésekor a Gfbt.-ben szereplő fogalom szerint üzembentartóként a perben nem álló eladó volt tekinthető. Így noha az I. rendű alperes azon hivatkozása, miszerint „a közhiteles gépjármű-nyilvántartásban üzembentartóként nem került bejegyzésre, önmagában nem bírt relevanciával, ugyanakkor ennek ténye a forgalmi engedélyben ekként szereplő jogosult személyét feltétlenül érintette”. Ezért az I. rendű alperes által felhozott fenti indokot az elsőfokú bíróság osztotta, ezáltal marasztalására a megjelölt jogcímen nem látott lehetőséget.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta azt is, hogy a régi Ptk. veszélyes üzem működéséből eredő károkkal kapcsolatos szabályai körében az I. rendű alperes üzembentartónak minősült-e. Utalt arra, hogy a káresemény bekövetkezésekor a kárt okozó gépjárművel már a II. rendű alperes volt rendelkezni jogosult, aki annak birtokába jogszerűen, a rPtk.-ban meghatározott jogcím alapján került. Ezáltal a gépjármű működtetése az elsőfokú bíróság megítélése szerint ekkor már a II. rendű alperes érdekében állt, ugyanis az I. rendű alperes – különösen a vételár átadására, a gépkocsi értékére, valamint annak II. rendű alperes birtokába történt átengedésére figyelemmel – alappal lehetett abban a feltételezésben, hogy a személygépkocsit minden kétséget kizáróan a II. rendű alperes tulajdonába adja. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a baleset bekövetkezésekor a rPtk. alapján a II. rendű alperes minősült üzembentartónak, ezért a felperes nem követelheti kereseti igényét az I. rendű alperestől.

Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a II. rendű alperes a gépjármű tényleges üzembentartójaként, akként okozta a perbeli káreseményt, hogy az I. rendű alperes őt nem vitásan tájékoztatta a biztosítási fedezet hiányáról. Ezáltal a II. rendű alperes vonatkozásában a felperesi igény a Gfbt. 36. § (8) bekezdés a) pontjának megfelelően érvényesíthető.

A felperes és a II. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta, és kötelezte az I. rendű alperest, hogy a II. rendű alperessel egyetemlegesen fizessen meg a felperesnek

Határozatának indokolása szerint az elsőfokú bíróság a tényállást lényegében helyesen állapította meg, és érdemben helyes döntést hozott, amikor a II. rendű alperest a kereset szerint marasztalta, tévedett azonban, amikor az I. rendű alperessel szemben a keresetet elutasította.

Megítélése szerint az I. rendű alperes személyes előadása és a II. rendű alperesnek a büntetőeljárás során, a másodfokú bírósági tárgyaláson tett azon előadása alapján, hogy meg szeretne volna venni a perbeli gépjárművet, egyértelműen az állapítható meg, hogy a II. rendű alperes csak kipróbálásra vitte el az autót. Tény, az ingó dologra vonatkozóan szóban is köthető adásvételi szerződés, a perbeli esetben azonban az I. rendű alperes és a II. rendű alperes rendelkezésre álló nyilatkozataiból megállapíthatóan hiányzik az egybehangzó szerződéses nyilatkozat, ami alapján az adásvételi szerződés létrejötte megállapítható lenne. Az elsőfokú eljárás során kihallgatott tanúk nem voltak jelen, amikor az I. rendű alperes a gépjárművet a II. rendű alperesnek átadta, az adásvételi szerződésről csak az I. rendű alperestől értesültek, így vallomásuk az adásvételi szerződés létrejöttének megállapítására alapul nem szolgálhatott. Mindezek alapján a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem állapítható meg az adásvételi szerződés létrejötte, így a perbeli gépjármű tulajdonosának a baleset bekövetkezésekor az I. rendű alperes minősült, aki mint tulajdonos a Gfbt. 4. § (1) bekezdésében foglaltakat megszegve nem kötött kötelező felelősségbiztosítási szerződést, így

a törvény 36. § (8) bekezdés a) pontja alapján, a 3. § 35. pontjára is figyelemmel a felperessel szemben üzembentartóként, a II. rendű alperessel mint a károkozó gépjármű vezetőjével egyetemlegesen felel.

Rögzítette, hogy a II. rendű alperes mint a gépjármű vezetőjének a helytállási kötelezettsége a Gfbt. 36. § (8) bekezdés a) pontja alapján ugyancsak megállapítható volt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak részbeni, az elsőfokú ítéletet megváltoztató rendelkezéseit érintő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a rPtk. 216. § (1)-(2) bekezdéseit, a 365.§ (1)-(3) bekezdéseit, valamint a 371.§ (1) és (3) bekezdését.

Arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok a tényállást egyezően állapították meg, a másodfokú bíróság azonban, szemben az elsőfokú bírósággal tévesen mégis arra az álláspontra helyezkedett, hogy a II. rendű alperes csupán kipróbálásra vitte el a gépjárművet. Felülvizsgálati érvelése szerint ugyanakkor a saját személyes előadása alapján az állapítható meg, hogy az alperesek között érvényes adásvételi szerződés jött létre a gépjármű vonatkozásában.

Megismételte azt a hivatkozását, hogy a szerződés érvényes létrejöttének nem feltétele az adásvételi szerződés írásba foglalása, ezért abban a pillanatban, amikor a II. rendű alperes a vételárat megfizette és a gépjárművet birtokba vette, az adásvételi szerződés érvényesen létrejött vagy a rPtk. 365. § (1)-(3) bekezdései szerint, vagy annak egy speciális, a rPtk. 371. § (1) és (3) bekezdésében szabályozott típusa, a próbára vétel szabályai szerint. Ezért – álláspontja szerint – a gépjármű a baleset idején már a II. rendű alperes tulajdonát képezte, így az I. rendű alperes nem tartozik megtérítési igénnyel a felperesnek.

Hivatkozott arra is, hogy tekintettel arra, hogy a II. rendű alperes az évek alatt sohasem kérte vissza tőle a vételárat, és olyan nyilatkozatot sem tett, hogy nem kívánja megvásárolni a gépjárművet, a rPtk. 216. §-a alapján olyan ráutaló magatartást tanúsított, amivel egyértelműsítette a szerződési akaratát.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság az irányadó tényállás alapján a rPtk. 365. § (1)-(3) bekezdéseinek, valamint 371. § (1) és (3) bekezdéseinek a megsértése nélkül jutott arra a jogi következtetésre, hogy az I. és II. rendű alperes rendelkezésre álló nyilatkozataiból megállapíthatóan hiányzik az egybehangzó szerződéses nyilatkozat, ami alapján az adásvételi szerződés – akár annak a különös nemeként szabályozott próbára vétel – létrejött a perbeli gépjármű tekintetében megállapítható lenne.

A jogerős ítélet helyes megállapítása ellenében a felülvizsgálati kérelemben kifejtett érveléssel szemben a Kúria annak kiemelését tartja szükségesnek, hogy sem az I. rendű alperes, sem a II. rendű alperes személyes előadásából, sem azok együttes értelmezéséből nem lehetett megalapozottan olyan jogi következtetést levonni, hogy az alperesek a perbeli gépjármű adásvételére vonatkozóan egybehangzó és kölcsönös szerződéses nyilatkozatot tettek volna.

Ilyen jognyilatkozatot a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott körülmények alapján a II. rendű alperes ráutaló magatartással sem tett. Ahogyan arra a felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében helytállóan utalt,

ez önmagából abból, hogy az alperesek az átadott összeggel nem számoltak el egymás között, nem következik.

Erre tekintettel a másodfokú bíróság helyesen marasztalta az I. rendű alperest a gépjármű üzembentartójaként a II. rendű alperessel mint a károkozó gépjármű vezetőjével egyetemlegesen.

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott részét hatályában fenntartotta.

Pfv.III.20.741/2022/8. szám

Összeállítást készítette: Kiss Ferenc Kálmán, ügyvéd

FOLYAMATBAN LÉVŐ ÜGYEK AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA ELŐTT

1. C-425/22. számú ügy

A MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. kontra Mercedes-Benz Group AG közötti, C-425/22. számú ügyben a Kúria nyújtott be előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása iránti kérelmet.

Az alapügy tényállása szerint a felperes a Budapesti Értéktőzsdén jegyzett, magyarországi székhelyű nyilvános részvénytársaság, amely a MOL-Csoportba tartozó tagvállalkozások végső irányítója. A felperes számos gazdasági társaság többségi tulajdonosa vagy más módon azok egyedüli irányítási jogaival rendelkezik, így a magyarországi székhelyű MOLTRANS, a horvátországi székhelyű INA, az olaszországi székhelyű Panta és Nelsa, az ausztriai székhelyű ROTH és a szlovákiai székhelyű SLOVNAFT vállalatoknál is. A felperesnek ezek a leányvállalatai az Európai Bizottság hivatkozott határozatában megállapított jogsértés időszaka alatt összesen 71 kamiont vásároltak vagy lízingeltek különböző tagállamokban, közvetve az alperestől. A felperes keresetében 530.851 euro és járuléki megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozással, hogy az Európai Bizottság által megállapított árkartell miatt ezzel az összeggel kerültek többre az egyes kamionok a leányvállalatainak. A vállalatcsoport irányító tagjaként a gazdasági egység elvére hivatkozással önállóan kívánta érvényesíteni a leányvállalatok alperes elleni kártérítési igényeit. A bíróság joghatóságát a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja alapján saját székhelyére mint a vállalatcsoport gazdasági és vagyoni érdekeltségeinek központi helyére, és ezáltal a káresemény végső bekövetkezésének a helyére alapította. Álláspontja szerint a leányvállalatai által elszenvedett károkat a vállalatcsoport vezetőjeként saját maga realizálta. Az alperes joghatósági kifogást terjesztett elő, vitatva azt, hogy a bíróság joghatóságát a hivatkozott rendelkezés megalapozza.¹

---

¹ Forrás:

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=264321&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=509694>; letöltve: 2023. október 13.

A Kúria a következő két kérdésre vár választ:

Amennyiben az anyavállalat valamely vállalkozás versenyellenes magatartása miatt kártérítési keresetet indít kizárólag a leányvállalatainál a versenyellenes magatartással összefüggésben bekövetkezett károk megtérítése iránt, az anyavállalat székhelye, mint az Európai Parlament és a Tanács 2012. december 12-i 1215/2012/EU rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról 7. cikk 2. pontja szerinti káresemény bekövetkezésének helye, megalapozza-e a bíróság joghatóságát?

A 1215/2012/EU rendelet 7. cikk 2. pontjának alkalmazása körében van-e jelentősége annak a ténynek, hogy a per tárgyává tett egyes beszerzések időpontjában nem mindegyik leányvállalat tartozott az anyavállalat vállalkozáscsoportjába?

A Bíróság honlapján a Kúria végzésén és annak fordításán túlmenően egyéb érdemi információ ezen ügyben egyelőre nem található.

2. C-646/22. számú ügy

A Compass Banca SpA kontra Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato közötti, C-646/22. számú ügyben az olasz Consiglio di Stato fordult az Európai Unió Bíróságához előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása érdekében.

Ami az alapeljárást illeti, a Tribunale amministrativo regionale (TAR) per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága, Olaszország) által egy olyan eljárásban hozott ítélettel szemben benyújtott fellebbezés, amelynek középpontjában az a kérdés áll, hogy agresszív jellegű-e az a kereskedelmi gyakorlat, amely abból áll, hogy a fogyasztónak egyidejűleg kell aláírnia a hitelszerződést és a biztosítási kötvényt. Az előzőhöz kapcsolódó azon kérdés, amely az Autorità garante della concorrenza e del mercato (verseny- és piacfelügyeleti hatóság, Olaszország) (a továbbiakban: AGCM) beavatkozási hatáskörének terjedelmére vonatkozik.²

Az olasz bíróság a következő kérdéseket tette fel:

Az átlagfogyasztónak a 2005/29/EK irányelv szerinti fogalmát, amely alatt a megfelelően tájékozott, figyelmes és körültekintő fogyasztót kell érteni, annak rugalmassága és határozatlansága miatt nem a tudományra és a tapasztalatokra figyelemmel kell-e megfogalmazni, és következésképpen az nemcsak a *homo oeconomicus* klasszikus fogalmára utal, hanem a korlátozott racionalitásra vonatkozó legújabb elméletek megállapításaira is, amelyek kimutatták, hogy az emberek gyakran úgy cselekszenek, hogy csökkentik a szükséges információ mennyiségét, és a feltételezetten figyelmes és körültekintő személy

---

² Forrás:

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=268142&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=502457>; letöltve: 2023. október 13.

által hozott döntésekhez képest „észszerűtlen” döntéseket hoznak, és amely megállapítások a fogyasztók fokozottabb védelmének szükségességét követelik meg a kognitív befolyásolásnak a modern piaci dinamikában egyre gyakoribbá váló veszélye esetén?

Lehet-e önmagában agresszívnek tekinteni azt a kereskedelmi gyakorlatot, amelynek során az információ keretezése (*framing*) miatt a választás kötelezőnek és alternatíva nélkülinek tűnhet, tekintettel az [...] irányelv 6. cikkének (1) bekezdésére, amely megtévesztőnek minősíti a kereskedelmi gyakorlatot, amennyiben félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót, „ideértve a megjelenítés valamennyi körülményét”?

Ha megállapítást nyert a pszichológiai befolyásolás veszélye az alábbiakhoz kapcsolódóan: 1) a finanszírozást kérő személyek szokásos szükséghelyzete, 2) a fogyasztó által aláírandó szerződések összetett jellege, 3) az együttes ajánlat egyidejűsége és 4) az ajánlat aláírására rendelkezésre álló rövid idő, igazolja-e a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv a nemzeti verseny- és piacfelügyeleti hatóság arra vonatkozó hatáskörét, hogy a biztosítási termékek és a nem kapcsolódó pénzügyi termékek keresztértékesítésének lehetősége alól kivételt tegyen a két szerződés aláírása közötti hétnapos időintervallum előírásával?

Az agresszív kereskedelmi gyakorlatokat szankcionáló ezen hatáskörrel összefüggésben ellentétes-e az (EU) 2016/97 irányelvvel és különösen az irányelv 24. cikkének (3) bekezdésével a verseny- és piacfelügyeleti hatóság által a 2005/29/EK irányelv 2. cikkének d) és j) pontja, 4., 8. és 9. cikke, valamint az átültető nemzeti szabályozás alapján a kötelezettségvállalás iránti kérelem azt követő elutasítása után elfogadott határozat, hogy a befektetési szolgáltatásokat nyújtó társaság a pénzügyi termék és az előbbihez nem kapcsolódó biztosítási termék keresztértékesítése esetén – és amikor fennáll a konkrét esetnek a vizsgálandó dokumentáció összetettségéből is kikövetkeztethető körülményeihez kapcsolódóan a fogyasztó befolyásolásának veszélye – elutasította, hogy a fogyasztónak az együttes ajánlat megfogalmazása és a biztosítási szerződés aláírása között hétnapos mérlegelési időt (*spatium deliberandi*) biztosítson?

Egy pénzügyi és egy biztosítási termék pusztán összekapcsolása agresszív gyakorlatnak való minősítése vezethet-e végül megengedhetetlen szabályozási aktushoz, és nem eredményezi-e azt, hogy a kereskedőre (és nem a AGCM-re, ahogyan kellene) hárulna annak a (nehezen teljesíthető) bizonyítási terhe, hogy nem a 2005/29/EK irányelvbe ütköző agresszív gyakorlatról van szó (annál is inkább, mivel a hivatkozott irányelv nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy az abban meghatározottaknál szigorúbb intézkedéseket fogadjanak el, még a magasabb szintű fogyasztóvédelem biztosítása érdekében sem), vagy nincs szó a bizonyítási teher ilyen megfordulásáról, amennyiben objektív elemek alapján az összetett ajánlatcsomag esetén fennáll a finanszírozásra szoruló fogyasztó befolyásolásának valós veszélye?

A Bíróság honlapján egyelőre csak a kérdést előterjesztő olasz bíróság kérelme található meg, főtanácsnoki indítvány még nem lelhető fel.

3. C-81/23. számú ügy

Az MA kontra FCA Italy SpA és FPT Industrial SpA közötti, C-81/23. számú ügyben az osztrák Oberster Gerichtshof, vagyis a Legfelsőbb Bíróság terjesztett elő előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmet.

Az ügy tényállása szerint a Krems an der Donauban (Ausztria) lakóhellyel rendelkező felperes és felesége egy Carado T337 típusú lakóautót vásárolt 55 000 euró vételáron a Németországban letelepedett gépjármű-kereskedőtől. Az írásbeli adásvételi szerződést 2019. március 14-én írták alá az eladó németországi székhelyén. A jármű felperes és felesége részére történő átadására – a létrejött megállapodásnak megfelelően – az eladó Salzburgban (Ausztria) található osztrák raktára útján került sor. Az Olaszországban letelepedett elsőrendű alperes az alapjármű gyártója, a szintén Olaszországban letelepedett másodrendű alperes fejlesztette ki a motort, amely a felperes perbeli állításai szerint a típusjóváhagyásról szóló 715/2007/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése értelmében vett tiltott hatástalanító berendezéssel van ellátva.³

Az osztrák bíróság a következő kérdésre vár választ:

Úgy kell-e értelmezni az 1215/2012/EU rendelet (a továbbiakban: 1215/2012 rendelet) 7. cikkének 2. pontját, hogy a 715/2007/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése értelmében vett tiltott hatástalanító berendezéssel ellátott dízelmotorok az A tagállamban (a jelen esetben: Olaszországban) letelepedett kifejlesztője ellen jogellenes károkozás miatt indított kártérítési kereset esetében a kár bekövetkezése helyének

- a) a szerződéskötés helye,
- b) a jármű átadásának helye vagy
- c) a kárt okozó kellékhiba megnyilvánulásának helye és így a jármű rendeltetésszerű használatának helye

minősül abban az esetben, ha a járművet a B tagállamban (a jelen esetben: Ausztriában) lakóhellyel rendelkező felperes a C tagállamban (a jelen esetben: Németországban) letelepedett harmadik személytől vásárolta?

A Bíróság honlapján még nem található főtanácsnoki indítvány.

---

³ Forrás:

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=272781&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=507761>; letöltve: 2023. október 13.

4. C86/23. számú ügy

Az E.N.I., Y.K.I. kontra HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG közötti, C-86/23. számú ügyben az eljáró bolgár bíróság fordult előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása iránt az Európai Unió Bíróságához.

Az alapügy tényállása értelmében 2014. július 27-én a németországi Münster közigazgatási régiójában egy személygépjármű vezetője által okozott közlekedési baleset következtében elhunyt e személygépjármű egyik utasa. A baleset időpontjában a járművezető érvényes felelősségbiztosítással rendelkezett a német HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG biztosítótársaságnál. Az elhunyt szülei, E. N. I. és Y. K. I. bolgár állampolgárok, akik Bulgáriában rendelkeznek állandó lakóhellyel, és akik keresetet indítottak Bulgáriában a károkozó felelősségbiztosítója ellen a bolgár anyagi jog alkalmazását kérve a nem vagyoni kártérítési igényükre.⁴

Az illetékes nemzeti bíróság a következő kérdés megválaszolását kéri: Úgy kell-e értelmezni a szerződésen kívüli kötetmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma II” rendelet) 16. cikkét, hogy az e cikk értelmében vett, elsőbbséget élvező kötelező rendelkezésnek tekintendő az olyan nemzeti jogszabályi rendelkezés, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely a nem vagyoni kárért járó kártérítés megállapítása során a tagállami jog egyik alapvető elvének – például a méltányosság elvének – alkalmazását írja elő olyan esetekben, amelyekben a közeli hozzátartozó halála jogellenes károkozás miatt következett be?

A Bíróság honlapján csak a kérdést benyújtó bíróság kérelme található meg, vagyis főtanácsnoki indítványt még nem tettek közzé.

5. C-236/23. számú ügy

A Matmut kontra TN és társai közötti, C-236/23. számú ügyben a francia Cour de cassation fordult előzetes döntéshozatali kérelemmel az Európai Unió Bíróságához.

Az ügy tényállása szerint PQ 2012. október 5-én gépjármű-felelősségbiztosítási szerződést kötött a Mutuelle assurance des travailleurs mutualistes társasággal (a továbbiakban: MATMUT társaság), amelyben úgy nyilatkozott, hogy ő az egyetlen, aki a biztosított gépjárművet vezeti. 2013. szeptember 28-án közlekedési baleset történt, amelyben ez a gépjármű, amelyet az ittas állapotban lévő TN vezetett, érintett volt. A gépjármű utasa, PQ megsérült a balesetben, amelyben egy másik, a MAAF által biztosított

---

⁴ Forrás:

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=272436&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=849179>; letöltve: 2023. október 15.

gépjármű is érintett volt. A büntetőbíróság az előtte büntetőeljárás alá vont TN-t bűnösnek találta többek között szárazföldi gépjármű vezetőjeként ittas állapotban PQ terhére elkövetett, 3 hónapot meghaladó munkaképtelenséggel járó személyi sérülés gondatlan okozásában. A büntetőtárgyaláson, amelyen megvizsgálták PQ polgári jogi kártérítés iránti kérelmeit, a MATMUT társaság a szerződésnek a szokásos autóvezető személyére vonatkozó valótlan nyilatkozat miatti semmisségére vonatkozó kifogást adott elő, kérte a perből való elbocsátását, valamint azt, hogy a PQ-nak járó kártérítést a Fonds de garantie des assurances obligatoires de dommages-ból (a kötelező felelősségbiztosítások alapja, FGAO) térítsék meg, amely a biztosítási törvénykönyv L. 421-1. cikke értelmében a többek között az olyan közlekedési balesetek károsultjainak kártérítésével megbízott szervezet, amelyek vonatkozásában a felelős személy nem rendelkezik biztosítással. A 2018. december 17-i ítéletével a büntetőbíróság megállapította a szerződésnek a biztosított által szándékosan tett valótlan nyilatkozat miatti semmisségét. A bíróság elbocsátotta a MATMUT társaságot az eljárásból, arra kötelezte TN-t, hogy térítse meg a károsultak kárait, és az ítéletet az FGAO-val szemben érvényesíthetőnek nyilvánította. Az FGAO, a MAAF és TN fellebbezést nyújtottak be ezen ítélettel szemben. A cour d'appel (fellebbviteli bíróság) helybenhagyta az ítéletet abban a részében, amelyben az megállapította a PQ és a MATMUT társaság közötti biztosítási szerződés semmisségét. Megállapította, hogy a biztosítási szerződés PQ általi megkötésekor TN volt a gépjármű tulajdonosa és annak szokásos vezetője. Megállapította, hogy PQ szándékosan valótlan nyilatkozatot tett a szokásos vezető kilétéről, amely nyilvánvalóan megváltoztatta a biztosítót érintő kockázat megítélését, tekintettel arra, hogy TN-t korábban ittas járművezetés miatt elítélték. Megtagadta azonban, hogy a MATMUT társaságot a perből elbocsássa, és a határozatot vele szemben érvényesíthetőnek nyilvánította. Következésképpen elbocsátotta a perből az FGAO-t. Ezt a cour d'appel (fellebbviteli bíróság) annak kimondásával indokolta, hogy az uniós jognak a nemzeti joggal szembeni elsőbbségéből az következik, hogy a szerződésnek a code des assurances (biztosításokról szóló törvénykönyv) L. 113-8. cikkében előírt, a biztosított által szándékosan tett valótlan nyilatkozat miatti semmisségére nem lehet hivatkozni a közlekedési baleset károsultjaival vagy azok jogutódaival szemben. Megállapította továbbá, hogy az a tény, hogy a károsult a balesetet okozó gépjármű utasa, vagy a biztosítást megkötő személy, illetve a gépjármű tulajdonosa, nem teszi lehetővé a károsultnak a harmadik személy károsulti minőségétől való megfosztását. A MATMUT társaság ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a Cour de cassationhoz (semmitőszék) (20-86.015. sz. fellebbezés), amelyben ellenérdekű félként TN és biztosítója, a MAAF társaság, valamint PQ és az FGAO szerepelt. E fellebbezés, amelyet a büntetőtanács elé terjesztettek, lényegében azt rója fel a cour d'appelnek (fellebbviteli bíróság), hogy az a biztosítási szerződés semmisségét PQ-val szemben érvényesíthetetlennek nyilvánította, jóllehet megállapította, hogy e személy tudatosan valótlan információt adott a biztosítónak a gépjármű szokásos vezetőjének kilétére vonatkozóan. Arra hivatkozik, hogy a cour d'appel (fellebbviteli bíróság) megsértette a code des assurances (biztosításokról szóló törvénykönyv) L. 113-8. és R. 211-13. cikkét.⁵

Ezen tényállást figyelembe véve a francia bíróság a következő kérdést tette fel: Úgy kell-e értelmezni a 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. és 13. cikkét, hogy azokkal ellentétes a gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés semmisségének a károsult utassal szembeni

---

⁵ Forrás:

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=275347&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=506529>; letöltve: 2023. október 13.

megállapítása, ha ő az, aki a szerződés megkötésének időpontjában szerződő félként az e semmisséget okozó valótlan nyilatkozatot tette?

Ezen ügyben főtanácsnoki indítvány még nem került közzétételre.

6. C-337/23. számú ügy

Az APS beta Bulgaria kontra Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzenia közötti, C-337/23 az eljáró bolgár bíróság fordult előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel az Európai Unió Bíróságához.

Ami az alapeljárást illeti, több olyan eljárásról van szó, amelyben a fogyasztóknak kölcsönt nyújtó személyek által kiválasztott kezesek – miközben a hitelmegállapodás magasabb kamatlábat ír elő a megfelelő kezességi szerződés megkötésének megtagadása esetére – végrehajtható okirat kibocsátását kéri az adott fogyasztó ellen a teljes kölcsönösszegre vonatkozóan, a díjazással együtt, annak ellenére, hogy a nemzeti jog úgy rendelkezik, hogy az adott kezesség megszűnik annak a határidőnek a lejártával, amely alatt az elsődleges hitelező a fogyasztóval mint hitelfelvevővel szemben tétlen maradt.⁶

A bolgár bíróság tizenkét kérdést tett fel, melyek közül kettő függ össze biztosítási joggal. Ezen két kérdés a következőképpen hangzik:

Úgy kell-e értelmezni a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK irányelvnek¹ (Szolvencia II) (a továbbiakban: 2009/138/EK irányelv) ezen irányelv I. melléklete A. részének 14. pontjával összefüggésben értelmezett 2. cikkének (2) bekezdését, hogy az említett irányelv értelmében vett „biztosítási tevékenységnek” minősül-e az olyan szakmai tevékenységként, díjazás ellenében végzett kezesi tevékenység, amelynek keretében a kezességet vállaló társaság minden nemteljesítés esetén kifizeti a fogyasztó mint elsődleges adós által felvett hitel teljes összegét, és a díjazás a fogyasztó nemteljesítésétől függetlenül minden egyes hitelrészlettel együtt kifizetésre kerül?

A tizenegyedik kérdésre adott igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a 2009/138/EK irányelv 14. cikkének (1) bekezdését, hogy a tizenegyedik kérdésben említett tevékenységet végző személy köteles engedélyt kérni a biztosítók engedélyezéséért felelős nemzeti szabályozó hatóságoktól?

Ezen ügyben főtanácsnoki indítvány még nem található a Bíróság honlapján.

---

⁶ Forrás:

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=275667&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=500655>; letöltve: 2023. október 13.

7. C-387/23. számú ügy

A ZD „BUL INS” AD kontra PV közötti, C-387/23. számú ügyben az illetékes bolgár bíróság a következő kérdéseket tette fel:

Úgy kell-e értelmezni a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikkét, hogy a biztosító gépjármű-felelősségbiztosításra alapított visszkereseti igényeivel kapcsolatban a nemzeti jog alapján indított eljárásokra kiterjed a biztosító felelősségének korlátozását tiltó uniós jog hatálya?

Amennyiben az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy alkalmazandó az uniós jog, úgy kell-e értelmezni a fent hivatkozott rendelkezést és az Alapjogi Charta 38. cikkét, hogy a tényleges érvényesülés elvére és a fogyasztóvédelmi követelményekre tekintettel a természetes személyt az általa vagy ellene indított ilyen keresetekkel kapcsolatban „fogyasztónak” kell tekinteni?⁷

A Bíróság honlapján egyelőre csak az előterjesztő bíróság által feltett kérdések lelhetők fel, az ügyről egyéb információ nem áll rendelkezésre.

Az összeállítást készítette Pataky Tibor PhD ügyvéd.

PUBLIKÁLT HATÁROZATOK

EuB

2023. május 17-i, Fonds de Garantie des Victimes des actes de Terrorisme et d'autres Infractions ítélet, C-264/22, ECLI:EU:C:2023:417

A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról („Róma II”) szóló, 2007. július 11 i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikkének (1) bekezdését, 15. cikkének h) pontját és 19. cikkét a következőképpen kell értelmezni: a károsult jogaiba lépő harmadik személy károkozóval szembeni keresetére irányadó, ezen belül az e kereset elévülésének szabályait meghatározó jog főszabály szerint az e kár bekövetkezésének helye szerinti ország joga.

A 2023. október 12-i, KBC Verzekeringen NV kontra P&V Verzekeringen CVBA ítélet, C-286/22, ECLI:EU:C:2023:767

A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember

---

⁷ Forrás:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=277225&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&oc c=first&part=1&cid=506797>; letöltve: 2023. október 13.

16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének 1. pontját a következőképpen kell értelmezni:

nem tartozik a „gépjármű” e rendelkezés értelmében vett fogalmába egy olyan kerékpár, amelynek elektromos motorja kizárólag a lábhajtáshoz nyújt segítséget, és amely olyan funkcióval rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy 20 km/h sebességig lábhajtás nélkül gyorsuljon, e funkció azonban csak izomerő használatát követően aktiválható.

BH

BH 2023.4.96

A jogorvoslati határidő ügyvéd általi elmulasztása esetén a sérelemdíj mértékénél irányadó szempontok közül kiemelt jelentősége van a jogsértés súlyának és a felróhatóság mértékének, azonban a károsultat ért nem vagyoni hátrányok körében nem lehet értékelni azt a nem vizsgálható és emiatt meg sem határozható tényezőt, hogy a károsultnak milyen összegű vagyoni hátránya keletkezett a le nem folytatott perorvoslati eljárással összefüggésben [2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:52 §].

BH 2023.4.97

A vértranszfúzió során Hepatitis C vírussal fertőződött személy kártalanítása nem zárja ki azt, hogy halála esetén az általa eltartott hozzátartozói is kártalanításban részesüljenek [1972. évi II. törvény (régii Eütv.) 58. § (3) bek.].

BH 2023.4.105

A munkaviszonyban álló ügyvezető igazgató kártérítési felelőssége az Mt. általános, a munkavállaló kártérítési felelősségére vonatkozó szabályok szerint bírálendő el, vagyis a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy a vezető állású munkavállaló nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, a kárt, valamint az okozati összefüggés fennállását [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 179. § (1) bek.].

BH 2023.4.106

Az Mt. 82. § (2) bekezdésében foglalt tizenkéthavi távolléti díjnak megfelelő kártérítési limit nem időkorlátot, hanem összeghatárt jelent, ezért nem kizárt, hogy a jogellenes munkaviszony megszüntetés jogkövetkezményeként a munkavállaló az eltelt időszak bármely részére érvényesítse elmaradt jövedelem iránti igényét [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 82. § (2) bek.].

BH 2023.5.128 I.

I. A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 6. § (3) bekezdése nem komplex fejlődési rendellenesség diagnosztizálását teszi a terhességmegszakításról való tájékoztatási kötelezettség feltételévé, hanem a genetikai vagy teratológiai ártalom 50%-os valószínűséget meghaladó fennállását. Ebben az esetben a rendellenesség tényéről, annak mibenlétéről, a terhességmegszakítás jogszabályban biztosított lehetőségéről, és a szakmai felülvizsgálat igénybevételének a lehetőségéről a szülőket tájékoztatni kell, hogy az anya önrendelkezési jogával élve dönthessen az esetleges terhességmegszakításról.

II. Az egészségügyi szolgáltató felelősségének megállapítása esetén az összecszerűség iránti eljárásban a 2/2022. JEH (Jpe.III.60.011/2022/15. szám) alapján kell meghatározni, hogy mi az a kár, amely a szülőket azzal okozati összefüggésben érte, hogy gyermekük egészségkárosodottan született [1952. évi III. törvény (régi Pp.) 177. § (1) bek., 206. § (1) bek.; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519. §; 1992. évi LXXIX. törvény (Mvtv.) 6. § (3) bek.].

BH 2023.6.156

A károkozó kártérítési kötelezettségén kívül eső körülmény, hogy a károsodás elszენvedéséből fakadó vagyoni veszteségek viseléséhez szükséges anyagi forrásokat a károsult saját jövedelméből, vagyonából teremti-e elő, vagy kötelmen kívül álló harmadik személyek előlegezik-e meg számára, és az is a felelősségi viszonyon kívül eső kérdés, hogy ezt ingyenesen nyújtják-e. A családtag ingyenes vagyoni vagy nem vagyoni (tevéőleges) segítségnyújtása nem a károkozó kárviselés alóli részleges vagy teljes mentesítését szolgálja, e veszteségek térítése a károkozó kötelessége [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:522. § (2) bek. c) pont, 6:522 § (3) bek.].

BH 2023.7.186

I. A követelés bírósági úton való érvényesítése mint elévülést megszakító jogi tény annak a követelésnek a vonatkozásában érvényesül, amely a keresetlevél kötelező tartalmi elemei közül a kereseti kérelem, az érvényesíteni kívánt jog és az annak alapjául szolgáló tények alapján beazonosítható. Kárkötellem esetében ez azt jelenti, hogy az abból fakadó különböző kártérítési követelések közül csak a keresetben az említett módon meghatározott követelésekre nézve szakad meg az elévülés.

II. A követelés összegére vonatkozóan folytatott eljárásban a közbenső ítélethez fűződő anyagi jogerőhatás sem zárja ki, hogy a bíróság állást foglaljon abban a kérdésben: a keresetben megtéríteni kért kiadások közül melyek azok, amelyek megfeleltethetőek az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségét megalapozó, vagyis a gyermek egészségkárosodottan történt megszületéséből eredő károknak [1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 326. § (1) bek., 327. § (1) bek., 355. § (4) bek., 360. § (1) bek.].

BH 2023.7.202

A közigazgatási jogi felelősség körében elterjedt objektív felelősség jellemzője, hogy a szabályszegő magatartáshoz fűzi a jogkövetkezményt, függetlenül a szabályszegő vétkességétől vagy felróhatóságától. A közigazgatási jogszabályok megszegése önmagában a jogellenességre tekintettel jogkövetkezményt von maga után. Ebben az esetben a szubjektív elemeket a jogsértés megállapításához vizsgálni nem is kell, mivel a jog által védett közösségi érdekek - a perbeli esetben a fogyasztói társadalom védelmének - a jogalkotó olyan jelentőséget tulajdonít, hogy az a jogsértő vétkességétől vagy felróhatóságától függetlenül védendő [Alaptörvény 26. cikk (1) bek.; 6/2022. (I. 14.) Korm.rendelet 1. § (1) bek., 2. § (1)-(2) bek.].

BH 2023.9.217

I. A Kúria - a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 163. § (1) bekezdése szerinti közzétételi körbe tartozó - hatályon kívül helyező végzésében foglalt iránymutatás köti a megismételt eljárásban eljáró bíróságot. Ebből kifolyólag az esetleges felülvizsgálati eljárásban a Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy a megismételt eljárásra utasított bíróság eleget tett-e a hatályon kívül helyező végzésben foglalt meghagyásnak, és az ügyben eljáró bíróságok a korábbi, a jogkérdést már elbírált végzésben foglaltakkal összhangban álló döntést hoztak-e.

II. Az emberi környezet fokozott védelme a kimentés szempontjából mindenkor megköveteli a magasabb, egyúttal szigorúbb mérce alkalmazását. Az állam mint tulajdonos a rendszerváltást megelőző állami tulajdon dominanciájára tekintettel polgári jogi felelősséggel is tartozik a tulajdonában lévő ingatlanon, az ingatlan kezelője által folytatott, nyilvánvaló környezetszennyező tevékenységgel okozott kárért [1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 100. §, 339. § (1) bek.; 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 63. § (1) bek.; 1952. évi III. törvény (régi Pp.) 164. § (1) bek., 3. § (3) bek.].

BH 2023.10.242

I. A járműnyilvántartásban szereplő gépjármű forgalomból történő ideiglenes kivonásának a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítástól szóló 2009. évi LXII tv. (Kgfb. tv.) 26. § (1) bekezdésében írt joghatása a biztosító kockázatviselésének szünetelése. A károsult a szünetelés ideje alatt bekövetkezett kárának megtérítése iránti igényét a Kgfb. tv. 35. § (1) bekezdése értelmében a Kártalanítási Számla kezelőjével szemben is érvényesítheti.

II. A Kgfb. tv. 36. § (8) bekezdése szerinti öt esetkör önálló tényállásnak minősül, nem konjunktívak, nem együttesen értelmezendők. A károkozó tudattartalma csak a Kártalanítási Számla kezelőjét megillető megtérítési igény Kgfb. tv. 36. § (8) bekezdés a) pontjában szabályozott tényállásának kötelező eleme: aszerint a gépjármű vezetőjének tudnia kell a biztosítási fedezet hiányáról [2009. évi LXII. törvény (Kgfb. tv.) 26. § (1) bek., 35. § (1) bek., 36. § (8) bek.].

BH 2023.10.246

I. Önmagában annak tagadása, hogy fennállnának a felperes keresete anyagi jogi feltételei, az ellenkérelem klasszikus tartalmát, a keresetlevél érdemi részében előadottakra vonatkozó cáfolatot, azaz a kereset jogalapja körében vizsgálandó törvényi tényállási elemek fennálltának vitatását jeleníti meg. Az ilyen ellenkérelmi tartalom nem a Pp. 199. § (2) bekezdés b) pont ba) alpontja, hanem ugyanezen jogszabályhely bb) alpontja körében értelmezhető.

II. A felperesnek keresetlevelében az érvényesíteni kívánt jogot kell megjelölnie a jogalap és az azt megalapozó tények feltüntetésével. Kártérítés iránti perben a Pp. alkalmazásában érvényesülő "jogcímhez kötöttség" a kártérítés iránti anyagi jog érvényesítéséhez való kötöttséget jelenti, ami nem azonos az anyagi jogi kárfogalomnak a Ptk. 6:522. § (2) bekezdése a), b) és c) pontjaiban a kártérítési kötelezettség terjedelme körében meghatározott kárösszetevőkhöz (kárfajtákhoz) való kötöttséggel [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 7. § (1) bek. 1., 16. pont, 170. § (2) bek. b)-c) pont, 199. § (2) bek. b) pont ba)-bb) alpont; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519. §, 6:522. § (2) bek. a)-c) pont, 6:522. § (3) bek.].

BH 2023.10.259

Nem áfa-mentesek azok a biztosítótársaság által a Közösség más államából igénybe vett szolgáltatások, amelyek abból állnak, hogy ellenőrizték a biztosított súlyos betegsége diagnózisának helyességét abból a célból, hogy a biztosított gyógyulása érdekében meghatározzák a legjobb egészségügyi ellátásokat, és amennyiben e kockázatra a biztosítási szerződés fedezetet nyújt, és a biztosított kéri, gondoskodjanak a külföldi gyógykezelés nyújtásáról [az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (Áfa tv.) 85. § (1) bek. c) pont, HÉA-irányelv 132. cikk (1) bek. c) pont].

ÍH

ÍH 2023.39 MUNKAVISZONYBÓL SZÁRMAZÓ KÖVETELÉS ELÉVÜLÉSE, ELÉVÜLÉS NYUGVÁSA

Az alperes kártérítési felelőssége érdemben akkor vizsgálható, ha a követelés érvényesíthető, azaz nem évült el. A munkajogban az elévülést hivatalból kell vizsgálni. Az elévülés nyugvását kizárólag olyan körülmény okozhatja, amely ténylegesen megakadályozta a felet a követelése érvényesítésében, és a fél részéről a követelés érvényesítésével kapcsolatban önhiba nem állapítható meg. [Mt. 179. § (1), (2), (5) bekezdés, 286. § (1), (3), (4) bekezdés; Ptk. 6:22. § (2) bekezdés, 6: 532.§]

ÍH 2023.57 KIVITELEZÉSI SZERZŐDÉS, KÖZBENSŐ SZERZŐDÉSSZEGÉS, KÖTBÉR

A megrendelőnek a munkaterület egészére (oszthatatlanul) vonatkozó, a teljesítési határidőn is túlnyúló munkaterület átadási késedelme - mint közbenső szerződésszegés - kizárja a kivitelező kötbérfizetési kötelezettségét megalapozó szerződésszegését

ÍH 2023.66 SZERZŐDÉSSZEGÉSSSEL OKOZOTT KÁR, MEHIÚSULÁSI KÖTBÉR, KIMENTÉS A FELELŐSSÉG ALÓL

Ha a kötelezett a vállalkozási szerződést határidőre nem teljesíti, szerződésszegése megvalósul, és a szerződésszegésből eredő a kártérítési és kötbér felelősség alól csak akkor mentesülhet, ha a Ptk. 6:142. §-a szerinti együttes feltételek fennállását bizonyítja. A kimentés körében nem hivatkozhat eredménnyel olyan akadályokra, megrendelői késedelmekre, amelyek elhárulását követően kellő idő állt rendelkezésére a szerződés szerű teljesítésre. [Ptk. 6:142. §]

ÍH 2023.68 TARTÓSAN HÁTRÁNYOS ÜZLETPOLITIKA

A tartósan hátrányos üzletpolitika olyan tudatos magatartás vagy intézkedések elmulasztása miatt következik be, amellyel okozati összefüggésben áll a gazdasági társaság megszűnéséhez vezető gazdálkodási állapottal. [2013. évi V. törvény (Ptk.) 3:324. § (3) bekezdés; 1991. évi XLIX. törvény (Csódtv.) 63. § (2) bekezdés]

ÍH 2023.73 MUNKÁLTATÓ KÁRTÉRÍTÉSI FELELŐSSÉGE, MUNKAVISZONNYAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN KELETKEZETT KÁR, OK-OKOZATI ÖSSZEFÜGGÉS

Önmagában az a körülmény, hogy a kár a munkavisztonnyal összefüggésben keletkezett, nem elegendő a munkáltató kártérítési felelősségének megállapításához, vizsgálni kell azt is, hogy a károkozó körülmény vezetett-e a kár bekövetkezéséhez. Ez lehet olyan szakkérdés, amelynek a megválaszolásához szakértő közreműködését kell igénybe venni. A szakértő aggálytalan szakvéleményéhez szakkérdésben a bíróság

kötve van. [2012. évi I. törvény (Mt.) 166. § (1) bekezdés, 1952. évi III. törvény (rPp.) 177.§ (1) bekezdés, 1/2018. (VI. 25.) KMK vélemény]

ÍH 2023.74 A VERSENYTILALOM MEGSZEGÉSE

A versenytilalmi megállapodásban kikötött, a munkáltató jogos gazdasági érdekének veszélyeztetésére vonatkozó munkavállalói magatartás a még be nem következett, de reálisan fenyegető, potenciális károkozás esetén áll fenn. [2012. évi I. törvény (Mt.) 228. § (1) bekezdés]

ÍH 2023.83 JÁRMŰVEZETÉS ITTAS ÁLLAPOTBAN VÉTSÉGE ELEKTROMOS ROLLERREL

I. A büntetőjog fogalomrendszerében a „jármű”, illetve a „gépi meghajtású jármű” fogalmának jelentése egységes és tisztázott. A gépi meghajtású járművön azokat a járműveket kell érteni, amelyeket beépített erőgép (motor) hajt.

II. Az elektromos roller a közúti forgalomban használt, alapvetően személyszállításra szolgáló eszköz, amit akkumulátorral működő beépített erőgép (motor) hajt, ezért azzal elkövethető a járművezetés ittas állapotban vétsége. [Btk. 236. § (1) bekezdés; BH 1985.332.; BH 2022.319.; 1988. évi I. törvény 47. § 2. pont; 1/1975. (II.05.) KPM-BM rendelet 1. számú függelék II/a pont]

ÍH 2023.97 KÖZBENSŐ ÍTÉLET KÁRTÉRÍTÉSI ÜGYBEN

Közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése iránti perben csak akkor lehet közbenső ítéletet hozni, ha megállapítható, hogy az alperes felróható magatartásával okozati összefüggésben a felperesnek bizonyosan merült fel kára, jogellenességet kizáró körülmény nem áll fenn és a bekövetkezett kár az arra alkalmas rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható [Alkalmazott jogszabályhelyek: a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 341. §; a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519. §; Ptk. 6:549. §].

ÍH 2023.99 EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNY FELELŐSSÉGE - KIMENTÉS A FELELŐSSÉG ALÓL

Az egészségügyi szolgáltatónak az a védekezése, hogy az ellátása során a tőle elvárható módon járt el, a kimentéshez nem elegendő. A polgári jogi jogviszonyokban az elvárhatósági mérce tipizált, nem az adott személytől elvárható módon, hanem az adott helyzetben általában elvárható módon kell eljárni. Az egészségügyi intézmény nem mentesülhet a felelősség alól arra hivatkozással, hogy a szolgálatban lévő ápolók és a betegek létszámarányához képest a pszichiátriai beteg állapota által megkívánt ápolást, felügyeletet nem tudta biztosítani, és ezért a személyi szabadságot korlátozó intézkedést nem kerülte el [2013. évi V. törvény 1:4.§, 2:42.§, 2:51.§, 2:52.§; 1997. évi CLIV. törvény 188.§, 190.§, 192.§].

ÍH 2023.100 AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÓ FELELŐSSÉGE A SZÖVŐDMÉNYEK JELENTKEZÉSE ESETÉN

A műtéti beleegyező nyilatkozatban rögzített szövődmények jelentkezése esetére előírt szakmai szabályok megszegése megalapozza az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségét. [1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. § (3) bekezdés, 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519. §]

ÍH 2023.107 TISZTESSÉGTELEN ÁLTALÁNOS SZERZŐDÉSI FELTÉTELLEL KAPCSOLATOS KÖZÉRDEKŰ KERESÉT

I. Az ügyész által indított közérdekű perben több általános szerződési feltétel egyes kikötéseinek érvénytelensége iránt előterjesztett kereset valódi tárgyi keresethalmazatnak minősül.

II. A különböző blankettaszerződések egyes - akár szó szerint megegyező, akár csupán tartalmilag azonos - kikötéseit támadó kereseti kérelmek ténybeli, valamint jogi alapon összefüggenek, ezért megengedett az ilyen keresethalmazat.

III. A bíróság döntésére irányuló határozott kereseti kérelem követelménye nem terjed ki a közzétenni kért közlemény megszövegezésére is, ennek hiánya sem a hiánypótlási felhívást, sem a keresetlevél visszautasítását nem alapozza meg [Alkalmazott jogszabályhelyek: 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 173. § (1) bekezdés, 176. § (2) bekezdés c) és e) pont; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:105. § (2) bekezdés].

ÍH 2023.115 A MUNKAVÁLLALÓ KÁRENYHÍTÉSI KÖTELEZETTSÉGE

A kárenyhítési kötelezettség körében azt kell vizsgálni, hogy a munkavállaló megtett-e minden tőle elvárható annak érdekében, hogy a kieső jövedelmét pótolja. E tekintetben jelentősége van annak, hogy ezt milyen módon tehette volna meg, milyen munkakörben tudott volna elhelyezkedni, feltárta-e a lehetőségeit. A kárenyhítési kötelezettség a munkavállaló részéről egy aktív, tevőleges magatartást feltételez [2012. évi I. törvény (Mt.) 166. § (1) bekezdés, 167. § (2) bekezdés].

ÍH 2023.116 MENTESSÉG KORONAVÍRUS ELLENI VÉDŐOLTÁS FELVÉTELÉNEK KÖTELEZETTSÉGE ALÓL, KÁRENYHÍTÉSI KÖTELEZETTSÉG

I. Ha az egészségügyben foglalkoztatott mentességet szerzett a SARS-CoV-2 koronavírus elleni védőoltás felvételének kötelezettsége alól, ezt mind az áthelyezés előtti, mind az áthelyezés utáni munkáltató felhívására igazolhatja a kiállításkor illetékes foglalkozás-egészségügyi szolgálat szakorvosa által kiadott orvosi szakvéleménnyel, nem köteles az új munkáltató szerint illetékes szolgálat szakorvosa által kiadott új orvosi szakvéleményt bemutatni.

II. A felperes kárenyhítési kötelezettségének megszegése nem állapítható meg, ha álláskeresőként regisztrálta magát, folyamatosan együttműködött a járási hivatal foglalkoztatási osztályával, mérlegelte a felajánlott foglalkoztatási lehetőségeket, átképzésen vett részt, önállóan is törekedett üres álláshely felkutatására, álláshirdetésre jelentkezett, az alperes pedig nem bizonyította, hogy akár az eredeti szakmájában, akár a felmondáskor betöltött munkakörben, vagy a tőle elvárható átképzést követően más munkaterületen szerezhetett volna olyan új állást, ahol munkaerejét a tőle elvárható módon hasznosíthatta volna. [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés, 53. cikk (1) bekezdés, 54. cikk (1) bekezdés, 2003. évi LXXXIV. törvény 4. § b) pont, 449/2021. (VII. 29.) Korm. rendelet 1. § (4), (5), (8), (9) bekezdés, Mt. 167. § (2) bekezdés, 2012. évi I. törvény (Mt.) 172. § (1) bekezdés, 6/2016. (IX. 28.) KMK vélemény 7. pont]

BDT

BDT2023. 4606.

I. Ha az egészségügyi intézmény megfelelő ideig nem teszi lehetővé, hogy az anya az inkubátorba helyezett gyermeke mellett lehessen, megsérti az anya kapcsolattartási jogát. E jog megsértése miatt az egészségügyi intézmény sérelemdíj fizetésére köteles, ha az anya nem tudja feldolgozni azt, hogy nem lehet gyermeke mellett úgy, hogy ezt az igényt még szakmai protokollok is támogatják, és a gyermeknek más egészségügyi intézménybe szállítására szánja el magát.

II. A sérelemdíj összegének meghatározásakor a jogában sértett nem vagyoni sérelmét kell elsősorban értékelni, és nem az egészségügyi intézmény gyakorlatának tényét és körülményeit, mert ez a sérelemdíj büntető funkciójának szükségtelen felerősödésére vezetne.

BDT2023. 4608.

I. A protokoll betartása esetén is megállapítható a kórház felelőssége, ha az orvos nem tanúsította az elvárható gondosságot.

II. A kereseti kérelmen való túlterjeszkedést eredményez, ha a bíróság közbenső ítélettel az alperes kártérítési felelősségét állapítja meg olyan felperesekkel szemben, akiknek kártérítés iránti keresete nincs, keresetük kizárólag sérelemdíj megfizetésére irányul.

III. Kötelező jogi képviselő esetén a meghatalmazott munkavállaló a fél nevében joghatályos nyilatkozatot nem tehet.

IV. A közjegyző által a nemperes eljárásban kirendelt szakértő szakvéleménye más eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének minősül, és mint ilyen a perben felhasználható. Nem teszi aggályossá a más eljárásban kirendelt szakértő véleményét önmagában az a tény, hogy abban az eljárásban nem volt biztosított a felek kölcsönös részvételének a lehetősége.

BDT2023. 4611.

I. A károkozás kártérítési jogviszonyt hoz létre a károsult és a kárért felelős személy között, amelyben a jogszabály által meghatározott szolgáltatásként a károk megtérítése követelhető. Nincs akadálya annak, hogy a felek a szerződésen kívüli károkozásból eredő jogviszonyukat egyezségi megállapodással módosítsák, és a módosítással rendezzék a köztük lévő vitás kérdéseket. Egyezség esetén a kártérítési jogviszony módosul, és az egyezségben meghatározott fizetési kötelezettségen felül kártérítés iránti igény már nem érvényesíthető.

II. A kártérítés iránti igényt magában foglaló egyezségi megállapodás felmondással nem szüntethető meg.

III. A társasház nem tartozik a tulajdonosnak kártérítés felelősséggel amiatt, mert a közüzemi szolgáltatóval szemben nem intézkedik a gázszolgáltatás fogyasztó részére történő helyreállítása érdekében.

IV. Ha a felperes a keresetváltoztatásában olyan személlyel szemben terjeszt elő keresetet, aki pertársként nem vehet részt a perben, az elsőfokú bíróság részéről az idézés mellőzése nem minősül lényeges, a tárgyalás megismétlését szükségessé tevő eljárási szabálysértésnek, így az ítélet fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül történő hatályon kívül helyezését ez a körülmény nem alapozza meg.

BDT2023. 4615.

Az éves beszámoló letétbe helyezésével és közzétételével, valamint a Csódtv. 31. §-a szerinti kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos mulasztás esetén a felróhatóság alóli kimentés önmagában nem eredményezi a kereset alopталanságát, csupán azt, hogy a keresetet a Csódtv. 33/A. § (5) bekezdésének figyelmen kívül hagyásával kell elbírálni, és ezáltal megváltozik a felperes által állítandó és bizonyítandó tények köre.

BDT2023. 4616.

A vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása iránti perben a Csódtv. 33/A. § (5) bekezdésének alkalmazására nem ad alapot az a tény, hogy a vezető tisztségviselő a Csódtv. 31. §-a szerinti kötelezettségeinek nem az ott írt 30 napon belül, hanem csak késedelmesen tett eleget.

BDT2023. 4637.

Az egyébként szabályosan közlekedő, a veszélyhelyzet kezdő szituációja előálltában vétlen biztosított által az annak elhárítása során hozott döntéssel és az emiatt elkövetett közlekedési szabálysértéssel (az úthiba kikerülése miatt a záróvonal átlépésével) felvállalt kockázat nem minősülhet a biztosító mentesülését megalapozó súlyos gondatlanságnak.

BDT2023. 4639.

I. Megállapítható az okozati összefüggés, ha a fokozott veszéllyel járó technológia alkalmazója már a tevékenységének a megkezdése előtt tisztában volt a technológia alkalmazásának lehetséges következményeivel, és e következmények ismeretében előre láthatta a technológia alkalmazásával fenyegető károk bekövetkezését.

II. Nem minősül a károsult felróható közrehatásának, ha nem erősíti meg az avult, de egyébként a funkciójának megfelelő állapotú, és a rendeltetését megfelelően betöltő épületszerkezeti elemet kizárólag annak érdekében, hogy elhárítsa a szomszéd épületben alkalmazott építési technológiával fenyegető károkat.

III. Nem kell csökkenteni a kártérítést az avultságra tekintettel, ha a károsodott épületrész kár bekövetkezésének időpontjában fennállott, avult állapotba való helyreállítása sem műszakilag, sem jogilag nem lehetséges, vagy az nem észszerű, és a kárért felelős személyt a fokozott veszéllyel járó tevékenységgel okozott károkért való tárgyi felelősség mellett vétkesség is terheli a kár bekövetkezéséért.

A gazdálkodó szervezet vezetőjének felelősségét megalapító – a gazdálkodó szervezet és harmadik személyekre irányadó általános szabályokat áttörő – kártérítési jogviszonyt a Csődtv. 33/A. § (1) bekezdésben meghatározott törvényi tényállási elemek megvalósulása keletkezteti. Ennek egyik együttes feltétele az igényérvényesítés időbeliségét szabályozó rendelkezés, amely szerint a gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője kártérítési felelősségének megállapítása iránti igény kizárólag a felszámolási eljárás alatt érvényesíthető. A kártérítési kötelelem keletkezésének a Csődtv. 33/A. § (1) bekezdésben szabályozott időbeli feltétele a felszámolási eljárás kezdetétől annak jogerős befejezéséig tart, és az ezt követő keresetindítás esetén nem illeti meg a jogosultság a felperest a vezető tisztségviselő felelőssége megállapításának követelésére, ezért a keresetet érdemben el kell utasítani. A felszámolási eljárás a megszüntető végzés jogerőre emelkedésével befejeződik, ezért ez az időbeli feltétel már nem köthető a jogerős befejezését tartalmazó végzés Céglépcsőben történő későbbi közzétételéhez.

FÓRUM

Észrevételek Fuglinszky Ádám: The Immanent Tensions of ‘Compensation’ of Loss of Life – A Multidimensional Model and Some Global Thoughts Based on the Recent Legislative Reform in Hungary című tanulmányával⁸ kapcsolatban

A szerző tanulmányában a hozzátartozók károkozással kapcsolatos nem vagyoni sérelmeiből fakadó igényeit vizsgálja. A Bevezetés után, a II. részben,⁹ a problémakör négy sajátossága kerül rögzítésre, majd a III. részben¹⁰ kifejtésre: először, a nem vagyoni sérelmek pénzben nem fejezhetőek ki; másodsor, a polgári jogi szankciónak a kompenzáción túl lehetnek egyéb céljai is (prevenció, elégtétel, büntetés stb.); harmadszor, az egyénre szabott igazságosság és a döntések kiszámíthatósága közötti feszültség; negyedszer, a nem vagyoni hátrány bizonyításának nehézsége.

Ezzel kapcsolatban még egy sajátosságra hívnánk fel a figyelmet: mégpedig arra, hogy a hozzátartozók közvetett érintettjei a károkozásnak, az ő káruk és sérelmük az elsődleges károsult személyén keresztül értelmezhető. Ez számos sajátos helyzetet vet fel. Így a deliktális hozzátartozói igény állhat egyúttal kontraktuális felelősséggel, ha a károkozó és az elsődleges károsult között szerződés állt fenn (pl. egy vonat utasa sérül meg egy balesetben: az utas, ha nem hal meg, akkor a kontraktuális, a hozzátartozó – pl. a házasság megszűlése miatt – a deliktális szabályok szerint léphet fel). Emellett kétséges az elsődleges károsult közrehatásának megítélése hozzátartozói igények esetén. Pl. ha az elsődleges károsult baleseti halálában az is szerepet játszott, hogy erősen ittas állapotban volt, amikor meg nem engedett helyen biciklizett, és ott elgázolták. Ha az elsődleges károsult túlélte volna a balesetet, akkor nem kapott volna teljes kártérítést a károsulti közrehatása miatt. Kérdés, hogy ettől függetlenül a hozzátartozónak jár-e teljes kártérítés tekintettel arra, hogy ő maga nem járt el felróhatóan. A kérdés megítélése mind a bírói gyakorlatban, mind a jogirodalomban vitatott. Az egyik álláspont szerint mivel a hozzátartozói igény sui

⁸ A tanulmány a Journal of European Tort Law 2022. évi (13. évfolyam) 3. számában (302-334.) jelent meg.

⁹ 304-306.

¹⁰ 306-310.

generis tényállás, azaz önálló igény, ezért a hozzátartozónak teljes kártérítés jár (BDT2012.2704.).¹¹ A másik álláspont – és mivel ezt követi a Kúria, ez tekintendő irányadónak – szerint azonban figyelembe kell venni, hogy ez az igény nem jönne létre az elsődleges károsult elleni károkozás hiányában, attól nem elválasztható, ezért az elsődleges károsult közrehatása a hozzátartozói igényre is kihat (BH2012.151.).¹² Végül a jogrendszerek között abban is különbség van, hogy a hozzátartozó megörökölheti-e az elsődleges károsultnak az őt ért nem vagyoni sérelemből fakadó igényét. Egyes jogrendszerekben erre van lehetőség (pl. ha az elhunyt személy különösen fájdalmas módon halt meg), a magyarban viszont nincs.

Ezt követően, a IV. részben, a szerző egy olyan többdimenziós modellt vázol fel a hozzátartozói igényekre, amely öt lényeges kérdésre vonatkozó, egymással összefüggő tengelyből (skálából) áll. A jogalkotó vagy a bíró által az egyes kérdésekre adott válaszokat el lehet helyezni az egyes tengelyeken, a végpontok jelentik az egymást kizáró megoldásokat azok előnyeivel és hátrányaival együtt. Az első tengely egyik végpontján a magatartásorientált, a másikon pedig az eredményorientált megközelítés található. A második tengelyen a szankció célja jelenik meg (a kompenzációtól a büntetésig). A harmadik a sérelem orvoslásának módját ábrázolja az objektív, azaz a sérelmet szenvedett személy megítélésétől független és a szubjektív, azaz a sérelmet szenvedő egyéni szempontjaira és érzéseire fókuszáló megközelítéssel. A negyedik tengely egyik végén az egyénre szabott igazságosság (a bírói mérlegelés minél nagyobb lehetősége), a másik végén pedig a kiszámíthatóság (törvényben rögzített jogosultak és kompenzációs összegek) áll. Végül az ötödik foglalkozik a bizonyítási teherrel és mércével (kell-e bizonyítania a hozzátartozónak azt, hogy a károsult halálával ő milyen és mekkora sérelmet szenvedett el).¹³

Azt maga a szerző is elismeri, hogy az egyes tengelyek összefüggnek egymással, közöttük kisebb-nagyobb mértékben átfedésnek lehetnek. Álláspontunk szerint az első három tengely közötti kapcsolat nagyon erős, kiemelt szerepe a másodiknak van (mi a szankció célja), és ebből következik kvázi „altengelyként” az első és a harmadik, azaz, hogy mennyire magatartás- vagy eredményorientált a szankció, és hogy milyen módon történik a sérelem orvoslása. Hiszen ha a szankció funkciója elsősorban a kompenzáció, akkor annak eredményorientáltak és a sérelmet szenvedett félre szabottnak kell lennie. Ha viszont pl. büntetőfunkcióval is rendelkezik, akkor inkább magatartásorientáltak és kevésbé a sérelmet szenvedett félre szabottnak kell lennie.

A fenti alapok lefektetése után az V. rész A pontjában a szerző a magyar jogot helyezné el a fent leírt tengelyeken, de inkább csak arról tud beszámolni, hogy a legtöbb szempont körül sok a bizonytalanság. Így az elsődleges cél ugyan a kompenzáció, de másodlagosan megjelenik a megelőzés és a büntetés is. Emellett nem világos, hogy a sérelem orvoslása kapcsán mennyiben érvényesülnek inkább az objektív vagy a szubjektív szempontok. Az pedig végképp ellentmondásos, hogy a személyiségi jogsértés mellett mennyiben kell valamilyen tényleges nem vagyoni hátrányt bizonyítani.¹⁴

Ezt követően az V. rész B pontja röviden bemutatja a hatályos magyar szabályozást annak előzményeivel, reformjával és dilemmáival együtt (különös tekintettel a hátrány bizonyításának kérdésére és a bagatell esetekre). Ezzel kapcsolatban kiemeli a szerző, hogy a jogalkotó által a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésében bevezetett megdönthetetlen vélelem ellenére („a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén

¹¹ Emellett foglal állást pl. Harmathy Attila, lásd Harmathy Attila: A kártérítési felelősség általános szabálya és közös szabályai in Wellmann György (szerk.): Az új Ptk. magyarázata VI/VII. (hvgorac, Budapest, 2014) 503.

¹² Egyébként ez a szerző álláspontja is, lásd Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog (hvgorac, Budapest, 2015) 397-400.

¹³ 311-313.

¹⁴ 313-314.

kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges”) mind a jogtudomány, mind a joggyakorlat megpróbálja visszacsempészni a hátrány bizonyításának terhét a felperes oldalán, ami ellentmondani látszik az eredeti jogalkotói célnak (pl., hogy a felperesnek ne kelljen újra felidéznie és átélnie a jogsértést és az azokkal járó hátrányokat). Ugyanakkor a személyiségi jogsértés és a nem vagyoni sérelem elválasztása továbbra is mesterségesnek tűnik a szerző szerint.¹⁵

A tanulmány utolsó nagyobb szerkezeti egysége, az V. rész C pontja a hazai joggyakorlatot tekinti át. A vizsgálat első felében (1. alpont) a szerző egy kommentárok, tanulmányokon és egyéb másodlagos forrásokon alapuló közvetett elemzést végez. Ennek keretében először azt vizsgálja, hogy mennyiben van meghatározó szerepe a hozzátartozó és az elhunyt személy közötti tényleges érzelmi kapcsolatnak. Arra jut, hogy minél közelebb áll a hozzátartozó az elhunyt személyhez jogi szempontból, annál kevésbé elemzik a bíróságok a kapcsolat érzelmi tartalmát és annál inkább vélelmezik a kompenzálendő nem vagyoni sérelmet. A jogtudomány szerint – a joggyakorlatot elemezve – az alábbi személyek tartoznak ahhoz a belső körhöz, ahol az érzelmi kapcsolat részletes elemzésére nincs szükség: gyermek, szülő, házastárs (élettárs), (kiskorú) testvér, nagyszülő és unoka. Ugyanakkor az elhunyt és a hozzátartozó közötti érzelmi kapcsolat meglétének és minőségének növekvő jelentősége figyelhető meg a gyakorlatban. A szerző nem teljesen osztja azt a nézetet, hogy ha az elhunyttal való kapcsolat annyira távoli és laza (vagy kifejezetten megromlott) volt, hogy a felperes bármilyen gyászt és bánatot érezzen a hozzátartozója elvesztése miatt, akkor ezeket az igényeket el kellene utasítani. Ezzel kapcsolatban ugyanis arra hívja fel a figyelmet, hogy „nem vagyoni sérelem ilyenkor is keletkezik: a családtag elveszíti a megbékélés esélyét, vagy hogy egy szoros, szeretettel teli kapcsolatot alakítson ki vagy állítson helyre a jövőben”.¹⁶

Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy ez egyfajta sajátos esete lenne az esély elvesztése miatt keletkező igényeknek. A hazai gyakorlatban eddig három esetkörben fordultak elő esély elvesztésével kapcsolatos ügyek: (pályázaton való) nyerési esély elvesztése, pernyertesség esélyének elvesztése és gyógyulási esély elvesztése.¹⁷ De amíg az a gyakorlat, hogy a legközelebbi hozzátartozókon kívüli személyek még kifejezetten szoros kapcsolat esetén is csak kivételesen jogosultak sérelemdíjra, addig nem tartanánk méltányosak, hogy olyan közeli hozzátartozók viszont kapjanak kompenzációt, akik kifejezetten rossz viszonyban álltak az elhunyt személlyel, csak azért, mert esetleg kibékültek volna, de ennek az esélyét elvesztették.

Arra a kérdésre, hogy pontosan mit is kell kompenzálni, még mindig nem egyértelmű a válasz. Egy hivatkozott határozat szerint a család funkciójára kell helyezni a hangsúlyt, „a bíróságnak fel kell tárnia az érintett családok működését és a haláleset előtti helyzetét és összehasonlítani a veszteséget követően fennálló helyzettel. Az áldozat szükségleteit, életkorát stb. figyelembe kell venni annak értékeléséhez, hogy a szeretett személy elvesztése hatással volt-e és hogyan hatott a felperes magánéletére, személyiségfejlődésére” stb.¹⁸

A releváns körülmények közül a gyakorlatban kettőnek van kiemelt szerepe: a elhunyt személy és a hozzátartozó életkorának, valamint annak, hogy egy háztartásban éltek-e. A felek együttélése önmagában

---

¹⁵ 314-319.

¹⁶ 320-322.

¹⁷ Lásd Jójárt Eszter: Az esély elvesztése, mint kár? (JK, 2009/12., 518-533. o.) és Kemenes István: Az esély elvesztése mint vagyoni és nem vagyoni hátrány (MJ, 2018/12., 657-669. o.).

¹⁸ 322-323.

nem teszi az igényt alapossá, de a különélésük sem zárja ki. A nagykorú gyermek pl. kétség esetén igazolhatja a köztük lévő szoros köteléket. Ezek mellett vizsgálni kell különösen a károkozó vétkességét, a haláleset körülményeit, az elhunytnak a családban betöltött szerepét. A szerző megemlíti a Szegedi Ítéltábla által felállított tesztet a sérelemdíj meghatározására. Ez két objektív és két szubjektív elemből áll. Az első objektív lépés a rokonsági fok vizsgálata, a második az elhunyt és a hozzátartozó közötti tényleges kapcsolat (pl. együtt éltek-e, mennyi időt töltöttek együtt stb.). Az első szubjektív tényező pedig a felek közötti kapcsolat érzelmi tartalma, a második pedig a halálesetnek a hozzátartozóra vonatkozó tényleges hatása, így a gyászfolyamat előrehaladása.¹⁹

A joggyakorlat vizsgálatának második fele (V. rész C pontjának 2. alpontja) a közvetlen kutatás, mely öt év (2018 és 2022 augusztusa) vonatkozó jogeseteit dolgozza fel (összesen 39 kúriai és ítéltáblai határozatot). A szerző kiemeli, hogy nem talált olyan ügyet, amelyben nem hozzátartozó, hanem egyéb az elhunythoz közel álló személy (pl. nagyon közeli barát) javára ítélték volna meg sérelemdíjat. A társadalmi változások tükröződnek abban a tendenciában, hogy az élettársak és a szülőket gyakran támogató nagyszülők sérelemdíjra való jogosultsága egyre kevésbé kérdőjeleződik meg.²⁰

A szerző a kutatásának részletesebb eredményeit egyes hozzátartozók szerint mutatja be. A házastárs elvesztése kapcsán kiemelendő, hogy a sérelemdíj összege jellemzően 5 és 10 millió forint²¹ közé esik. Az összeg meghatározásánál irányadó szempontok különösen, hogy a házastárs elvesztése mennyiben jár a családi feladatok és terhek növekedésével (amely egyben lehetőségek – pl. új pár találása – elvesztését jelenti), és hogy mennyire voltak egymásra utalva a felek (pl. már idősek voltak, és nem volt gyermekük stb.). Az élettársakat a házastársakhoz hasonlóan ítéli meg a gyakorlat, de tekintettel van a kapcsolat tartamára és annak érzelmi tartalmára is.²²

Szülő elvesztése esetén az átlagos sérelemdíj 4 és 12 millió forint közé esik. Minél fiatalabb gyermek, annál nagyobb összeget ítélnék meg a bíróságok. A károkozó vétkességének mértéke és a halál tragikus körülményei szintén súlyosbító tényezők.²³

A nem vagyoni sérelem a bíróságok szerint akkor a legnyilvánvalóbb, ha a szülő a gyermekét veszíti el. Az átlagos sérelemdíj ilyen esetekben 4 és 15 millió forint közé esik. Magasabb összeget ítélték meg pl. a haláleset súlyosbító körülményei miatt, vagy amikor a gyermek elvesztése folyamatos traumát okozott a szülőnek (pl. depresszió, testi tünetek).²⁴

Testvér elvesztése esetén vizsgálandó körülmény, hogy az érintettek együtt nőttek-e fel, mennyit időt töltöttek együtt stb. Nagy korkülönbség esetén azt is figyelembe kell venni, ha az idősebb, elhunyt testvér egyfajta pótszülő volt a felperes számára, ugyanakkor, ha az elhunyt több, eltérő korú testvére volt, köztük nem tesznek szükségszerűen különbséget. Nagykorú és külön élő testvérnek is jár sérelemdíj, ha szeretetteljes kapcsolat állt fenn közöttük. A marasztalások átlagos összege ilyen esetekben ötszáz ezer és hárommillió forint közé esett.²⁵

---

¹⁹ 323-325.

²⁰ 325-327.

²¹ A szerző az angol nyelvű cikkében az összegeket euróra átszámítva adta meg, ezeket „visszaváltottuk” forintra és kerekítve tüntettük fel.

²² 327-328.

²³ 328-330.

²⁴ 330-331.

²⁵ 331-332.

A további családtagok esetén az unokáknak megítélt összegek 1 és 4 millió közé estek. Az elhunyt vejének csak akkor ítélték meg sérelemdíjat, ha ez különösen indokolt volt. Ugyanakkor egy anyós és após igényét a szoros kapcsolat ellenére elutasították, valamint egy volt házastársnak sem ítélték meg sérelemdíjat, pedig a felek éppen a férj halála előtt kívánták feléleszteni a kapcsolatukat.²⁶

Álláspontunk szerint a fentiekből az következik, hogy a házastárs, a szülő és a gyermek elvesztésének megítélése nagyon hasonló, ugyanis nincs jelentős különbség a megítélt sérelemdíjak átlagos összege között, valamint az összeg meghatározásakor irányadó szempontok is hasonlóak. Ezzel szemben a testvér elvesztése inkább a nagyszülő elvesztéséhez áll közelebb a megítélt összegek alapján, mintegy következő csoportot alkotva. Sajnálatosan olyan eset nem kerül említésre, amelyben a nagyszülő vesztette el az unokáját, de vélhetően ennek is hasonló lenne a megítélése, mint a testvér vagy a nagyszülő elvesztésének. Végül a harmadik csoportot alkotják a távolabbi rokonok, akik részére jellemzően nem ítélt meg sérelemdíjat a bíróság.

A szerző az Összegzésben azt állapítja meg, hogy a finn megoldáshoz hasonló szabályozás és gyakorlat lenne követendő, miszerint a legközelebbi hozzátartozók esetén lényegében vélelmezett lenne a kompenzálható nem vagyoni sérelem (a kapcsolat minősége az esetükben inkább az összeg nagyságát befolyásolná), de mások is jogosultak lehetnének arra, ha bizonyítják a szeretetteljes kapcsolatukat az elhunyt személlyel. A nem vagyoni hátrány vizsgálata továbbra is központi szerepet játszik ezekben az ügyekben a hazai bírói gyakorlat alapján. Tehát a jogalkotónak az a szándéka, hogy a nem vagyoni sérelem bizonyítása szoruljon háttérbe, nem járt sikerrel. Emellett az is megállapítható, hogy a sérelemdíjnak elsősorban kompenzációs szerepe van.²⁷

Végül megjegyezzük, hogy érdekes lett volna a szerző álláspontját azzal kapcsolatban is megismerni, hogy az általa végzett közvetlen kutatás eredményei alapján látható-e valamilyen elmozdulás a fent nevezett tengelyeken a magyar joggyakorlat vonatkozásában, valamint, hogy a hazai megoldás hogyan viszonyul más jelentősebb jogrendszerekhez. Ugyanakkor azt el kell ismernünk, hogy határozottabb következtetések levonásához valószínűleg további kutatásokra és jelentősen nagyobb esetszámmra lenne szükség.

Tókey Balázs

---

²⁶ 332.

²⁷ 333-334.

- A Magyar Jogász Egylet Bank- és Értékpapírjogi, valamint Biztosítási Jogi Szakága, a Kártérítési és Biztosítási Jog folyóirat Szerkesztőbizottsága és az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület 2023. 06. 07-én konferenciát rendezett „Micsoda évek voltak! Az új Ptk. kártérítési joga, a bírói gyakorlat változásai, szemelvények a joggyakorlatból” címmel.

Az elhangzott előadások:

Fuglinszky Ádám

Kimentés a kontraktuális felelősség alól – lehetetlen küldetés?

Csöndes Mónika

Előrelátható károk? Az előreláthatósági korlát a szerződésszegési kártérítési jogban

Farkas Attila

Kártérítés a helyiségbérleti szerződés hibás teljesítése miatt

Salamonné dr. Piltz Judit

Az egészségügyi szolgáltatók elleni kártérítési perek aktuális kérdései

A slide-ok elérhetők https://www.aidahungary.org/egyeb/konferencia_20230607

- Az AIDA XVI. világkongresszusát 2023. augusztus 30-tól szeptember elsejéig tartották az ausztráliai Melbourne-ben; a konferenciával lapunk később még részletesen foglalkozik majd.

https://aidainsurance.org/events/xvi-aida-world-congress_2023-08-30

Szakirodalmi ajánló

Pap Márk: A vadveszélyt jelző tábla jelentősége a gépjármű és vad ütközéséből eredő károkért való felelősség körében (MJ, 2023/5., 272-282. o.)

Arató Balázs: A gazdasági társaság tagjainak és szerveinek felelőssége tőke- és hitelezővédelmi szempontból (MJ, 2023/6., 371-383. o.)

A Biztosítás és Kockázat c. folyóirat 2023/1-2. száma

<https://mabisz.hu/wp-content/uploads/2023/06/biztositas-es-kockazat-10-evf-1-2-szam.pdf>

Interjú Virág Barnabással, az MNB Alelnökével

A magyar biztosítási szektor eszközoldali klímastressztesztje – Tőrös-Barczel Nikolett, Juhász Katalin

Minősített fogyasztóbarát otthonbiztosítás: miért és hogyan? – Blaskó-Borbély Zsuzsanna, Bors László István, Kazsoki Andrea, Merész Gabriella

Gépi tanulási módszerek lehetséges biztosítási alkalmazása, keresztértékesítési lehetőségek feltérképezése – Csőke Marcell

Eltérő élettartam miatti újraelosztás a nyugdíjrendszerben – Kovács Erzsébet

Beszámoló a MABISZ 2022 évi konferenciájáról – Lencsés Katalin

Életútinterjú Dr. Utassy Lászlóval – Gárdos Judit, Vajda Róza

Múltunk emlékei rovat: 100 éves a biztosításfelügyelet – Horváth Gyula, Tamás Gábor

IMPRESSZUM

A Kártérítési és Biztosítási Jog az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület negyedévenként megjelenő elektronikus folyóirata.

ISSN 2676-9662

NMHH nyilvántartásba vételi okirat száma: CE/19799-4/2020

Szerkesztőség:

Dr. Bárdos Péter ügyvédi iroda
H-1024 Budapest, Margit körút 43-45. IV/9.
Tel.: (00-36)-1-212-8731
Fax: (00-36)-1-212-8733
szerkesztoseg@kbj.hu
<https://kbj.hu/>

Szerkesztőbizottság:

Dr. Bárdos Péter ügyvéd, az ELTE ÁJK tiszteletbeli tanára - főszerkesztő
Dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd - főszerkesztő-helyettes
Dr. Boronkay Miklós ügyvéd, választottbíró
Dr. Csöndes Mónika PhD egyetemi adjunktus (BCE GTK) - szerkesztő
Dr. Molnár István ügyvéd - szerkesztő
Dr. Pataky Tibor PhD ügyvéd, biztosítási szakjogász
Dr. Takáts Péter CSc. c. egyetemi tanár
Dr. Tókey Balázs PhD egyetemi docens (ELTE ÁJK)

Tudományos tanácsadó: Prof. Dr. Fuglinszky Ádám LL.M. (Heidelberg) PhD (Hamburg),
egyetemi tanár, választottbíró

Olvasószerkesztő: Kiss László Tibor

Webszerkesztő: Csurgóné Somodi Ildikó

Felelős kiadó: Dr. Csurgó Ottó

Kiadó és a weboldal tulajdonosa:

AIDA Magyar Nemzeti Szekció Biztosítási Jogi Egyesület (AIDA Biztosítási Jogi Egyesület)

Székhelye: 1024 Budapest, Rómer Flóris u. 8.

Weboldal: <https://www.aidahungary.org>

E-mail cím: aidahungary@aidahungary.org